

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

АРХІТЕКТУРНИЙ

(факультет)

ДИЗАЙНУ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА

(назва випускової кафедри)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

на тему:

«Центр сенсорної терапії в місті Києві»

Шинкарьок Дарина Віталіївна

(прізвище, ім'я та по батькові здобувача повністю)

Київ 2026 р.

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

АРХІТЕКТУРНИЙ

(факультет)

ДИЗАЙНУ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА

(назва випускової кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

дизайну архітектурного середовища

д. арх., проф. _____ В.О. Тімохін

“.... “ червня 2026 року

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА**

Центр сенсорної терапії в місті Києві

(назва)

Виконала _____ Шинкарюк Дарина Віталіївна

(прізвище, ім'я та по батькові повністю)

_____ 191 – Архітектура та містобудування

(Спеціальність)

_____ «Архітектура та містобудування»

(Освітня програма)

Група _____ АРХ-22-6

Керівник: _____ Гарбар М.В.

(прізвище, ініціали)

кандидат архітектури, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Ідентичність підтверджую

Київ 2026 р.

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

Факультет: Архітектурний
 Випускова кафедра: Дизайну архітектурного середовища
 Освітній ступінь: Бакалавр
 Спеціальність: 191 – Архітектура та містобудування
 Освітня програма: Архітектура та містобудування

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Декан архітектурного факультету

„___” _____ 2026 року

З А В Д А Н Н Я ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА Шинкарюк Дарина Віталіївна

(прізвище, ім'я та по батькові студента)

1. Тема роботи

Центр сенсорної терапії в місті Києві

затверджена наказом ректора КНУБА № 548/52-15/10/26 від «06» травня 2026 року

2. Керівники

Гарбар Марина Володимирівна, кандидиат архітектури, доцент

(прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

3. Строк подання здобувачем роботи до захисту 20.06.2026 р.

4. Зміст пояснювальної записки:

1. Завдання на проектування;
2. Аналіз вітчизняного та світового досвіду;
3. Містобудівне обґрунтування;
4. Архітектурно-планувальне рішення;
5. Дизайн інтер'єру;
6. Конструктивне рішення;
7. Інженерне обладнання;
8. Охорона праці та навколишнього середовища;

Список використаних джерел;

Додатки

5. Графічний матеріал за розділами:

Р. 1. Ситуаційний план, топооснова ділянки

Р. 2. Ілюстрації аналогів

Р. 3. Ситуаційний план М 1:1000 / М 1:2000, генеральний план М 1:1000 / М 1:500, перспективне зображення ділянки з об'єктом проектування в містобудівному контексті з висоти пташиного польоту

Р. 4. Плани поверхів М 1:100 / М 1:200, фасади М 1:100 / М 1:200, повздовжній та поперечний розрізи М 1:100 / М 1:200, перспективне зображення будівлі з точки зору людини

Р. 5. Плани підлоги і стелі М 1:50 / М 1:25, розгортки стін М 1:50 / М 1:25, перспективне зображення інтер'єру характерного приміщення з точки зору людини

Р. 6. Конструктивний розріз по зовнішній стіні М 1:20 / М 1:25

6. Календарний план виконання роботи:

Види робіт та їх зміст	Дата виконання
Розділ 1.	24.02.2026
Розділ 2.	06.03.2026
Розділ 3.	03.04.2026
Розділ 4.	08.05.2026
Розділ 5.	29.05.2026
Розділи 6-8.	02.06.2026
Остаточне оформлення роботи	05.06.2026
Направлення роботи для перевірки на плагіат	09.06.2026
Попередній захист роботи на випусковій кафедрі	18.06.2026
Направлення роботи на рецензування	19.06.2026
Передача матеріалів роботи на кафедру	20.06.2026
Захист роботи	23.06.2026

7. Дата видачі завдання 17.02.2026 р.

Зав. кафедри

Керівник

Здобувач

_____	<u>В.О. Тімохін</u>
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	<u>М.В. Гарбар</u>
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	<u>Д.В. Шинкарюк</u>
(підпис)	(прізвище та ініціали)

РЕЗЮМЕ (SUMMARY) до кваліфікаційної випускної роботи здобувача:		Шинкарюк Дарина Віталіївна Shynkariuk Daryna (ПІБ здобувача українською та англійською)	
360	Київський національний університет будівництва і архітектури		
<i>Тема (українською та англійською)</i>	Центр сенсорної терапії у місті Києві Sensory Therapy Center in Kyiv		
<i>Освітній ступінь</i>	Бакалавр		
<i>Факультет</i>	Архітектурний		
<i>Випускова кафедра</i>	Дизайну архітектурного середовища		
<i>Спеціальність</i>	191 «Архітектура та містобудування»		
<i>Освітня програма</i>	Архітектура та містобудування		
<i>Керівники</i>	Доц. Гарбар Марина Володимирівна		
<i>Обсяг роботи:</i>	<i>пояснювальна записка, с.</i>	<i>розділів</i>	<i>креслень формату А1</i>
	87	8	6
<i>Розділ 1. Завдання на проектування</i>	Вихідні дані, вимоги та обмеження, що визначають умови розробки архітектурного проєкту.		
<i>Розділ 2. Аналіз вітчизняного та світового досвіду</i>	Огляд прикладів вітчизняної та світової архітектурної практики, що стали основою для формування концепції.		
<i>Розділ 3 Містобудівне обґрунтування</i>	Аналіз розташування об'єкта на території Пущі Водиці у місті Києві з урахуванням функціонального зонування.		
<i>Розділ 4. Архітектурно-планувальне рішення</i>	Опис просторової організації будівлі, функціонального зонування, об'ємно-планувальної структури та взаємозв'язків між основними приміщеннями.		
<i>Розділ 5. Дизайн інтер'єру</i>	Характеристика стилістичного рішення інтер'єру, засоби організації комфортного простору.		
<i>Розділ 6. Конструктивне рішення</i>	Визначення конструктивної системи будівлі, основних несучих елементів та матеріалів, що забезпечують міцність та стійкість.		
<i>Розділ 7. Інженерне обладнання</i>	Опис систем та інженерних мереж, що забезпечують функціонування будівлі.		
<i>Розділ 8. Охорона праці та навколишнього середовища</i>	Заходи щодо забезпечення безпечних умов праці на всіх етапах реалізації проєкту та мінімізації впливу об'єкта на навколишнє середовище.		
<i>Висновки по роботі:</i>	Проєкт відповідає поставленим завданням і нормам, забезпечуючи функціональність, безпеку та екологічність будівлі.		
Ключові слова: громадська будівля, сенсорна терапія, психофізична терапія, архітектура.			
Keywords: public building, sensory therapy, psychophysical therapy, architecture			

Здобувач: _____
(підпис)

/Д.В. Шинкарюк/
(прізвище та ініціали)

Керівник: _____
(підпис)

/М.В. Гарбар /
(прізвище та ініціали)

“__” _____ 2026

ЗМІСТ

1.	Завдання на проєктування	7
2.	Аналіз вітчизняного та світового досвіду	11
3.	Містобудівне обґрунтування	55
3.1.	Історична довідка по території забудови	55
3.2.	Містобудівна ситуація	56
3.3.	Опис генерального плану	59
3.3.1.	Функціональне зонування території	62
3.3.2.	Рух пішоходів і транспорту	63
3.3.3.	Техніко-економічні показники генерального плану.....	64
4.	Архітектурно-планувальне рішення	64
5.	Дизайн інтер'єру.....	69
6.	Конструктивне рішення	71
7.	Інженерне обладнання	76
7.1.	Теплогазопостачання і вентиляція	76
7.2.	Водопостачання, водовідведення і опалення	78
8.	Охорона праці та навколишнього середовища	80
	Список використаних джерел	82
	Додатки:	86
	• Усі креслення проєкту	86
	• Довідка про перевірку роботи на плагіат	87

1. ЗАВДАННЯ НА ПРОЄКТУВАННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
дизайну архітектурного середовища
д. арх., проф. _____ В.О. Тімохін
“.... “ червня 2026 року

Студент Шинкарюк Дарина ВіталіївнаГрупа АРХ-22-6Керівник Гарбар Марина ВолодимирівнаТема дипломної роботи Центр сенсорної терапії в м. Києві

1. Вихідні матеріали:

1. ДБН В.2.2-9:2018 «Громадські будинки та споруди. Основні положення»;
2. ДБН В.2.2-40:2018 «Будинки та споруди. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення»;
3. ДБН В.2.2-10-2001 «Будинки і споруди. Заклади охорони здоров'я»;
4. ДБН В.2.5-28-2018 «Природне і штучне освітлення»;
5. ДБН В.2.5-67:2013 «Вентиляція та кондиціонування будівель»;

1. Ситуаційний план (рис.1.1)

3. Топооснова ділянки (рис.1.2)

4. Склад та площі приміщень функціональних груп:

№ п/п	Найменування приміщень	Площа, м. кв.	Кількість
I.		Вхідна та адаптаційна група приміщень	
1.	Тамбур		1
2.	Вестибюль		1
3.	Приміщення адміністратора (рецепція)		1
4.	Гардероб		1
5.	Санітарні вузли для відвідувачів		2
	Всього		6
II.		Блок сенсорної терапії	
8.	Приміщення сенсорної депривації		1
9.	Приміщення світло-звукової терапії		1
10.	Приміщення тактильної терапії		1
11.	Приміщення ароматерапії		1
12.	Приміщення мультимедійної сенсорної терапії		1
13.	Приміщення арт-терапії		1

14.	Зал групових занять		1
15.	Кабінет індивідуальної терапії		2
16.	Кабінети психолога		4
17.	Зал рухової терапії		1
18.	Комора зберігання обладнання		4
	Всього		
III.	Блок гідросенсорної регуляції		
19.	Зал басейну		1
20.	Зал малого басейну		1
21.	Приміщення контрастних процедур		1
22.	Сауна фінська		1
23.	Парильня (хамам)		1
24.	Кабіна інфрачервоної сауни		1
25.	Снігова кімната		1
26.	Соляна кімната		1
27.	Душові вражень		1
28.	Зона відпочинку після процедур		1
29.	Роздягальні		2
30.	Душові		2
31.	Санітарні вузли		2
32.	Технічні приміщення		5
	Всього		21
IV.	Житлова зона короткочасного перебування		
35.	Хол		1
36.	Кімната тихого читання		1
37.	Чайна кімната		1
38.	Пральня		1
39.	Кімната чергового персоналу		1
40.	Санітарні вузли загального користування		2
	Всього		
V.	Блок громадського харчування		
43.	Зал на 60 місць		2
44.	Гарячий цех		1
45.	Холодний цех		1
46.	М'ясний та рибний цех		1
47.	Овочевий цех		1
48.	Кондитерський цех		1
49.	Мийна тари		1
50.	Мийна столового посуду		1
51.	Роздавальна		2

52.	Холодильна камера		2
53.	Комора		4
54.	Завантажувальна		1
55.	Гардеробна персоналу		1
56.	Душові та санітарні вузли персоналу		1
57.	Технічні приміщення		2
	Всього		
VI.	Соціально-природний блок		
58.	Зимовий сад (оранжерея)		1
	Всього		1
VII.	Адміністративно-службовий блок		
62.	Приймальня		1
63.	Кабінет директора		1
64.	Кабінет адміністрації		1
65.	Бухгалтерія		1
66.	Переговорна кімната		1
67.	Кімната персоналу		1
68.	Медичний пункт		2
69.	Архів		1
70.	Серверна		1
71.	Санітарні вузли для персоналу		2
	Всього		
	Загальна площа приміщень		

5. Склад проектних матеріалів:

- Креслення та масштаби їх розробки:
 - ситуаційний план М 1:1000 / М 1:2000;
 - генеральний план М 1:500;
 - плани поверхів М 1:100 / М 1:200;
 - фасади М 1:100 / М 1:200;
 - повздовжній та поперечний розрізи М 1:100 / М 1:200;
 - перспективне зображення будівлі;
 - конструктивний розріз по зовнішній стіні М 1:20 / М 1:25;
 - інтер'єр характерного приміщення:
 - розгортки стін М 1:50 / М 1:25;
 - план підлоги з розстановкою обладнання М 1:50 / М 1:25;
 - план стелі з розстановкою світильників М 1:50 / М 1:25;
 - перспектива;
- Презентація дипломного проєкту;
- Відео-презентація (фільм-обліт ділянки з будівлею);
- Пояснювальна записка.

Здобувач	_____	_____Д.В. Шинкарюк_____
	(підпис)	(прізвище та ініціали)
Керівник	_____	_____М.В. Гарбар_____
	(підпис)	(прізвище та ініціали)

Рис.1.1. Ситуаційний план

Рис.1.2. Топооснова ділянки

2. АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА СВІТОВОГО ДОСВІДУ

Проектування центрів сенсорної регуляції для короткочасного перебування осіб із психоемоційними та сенсорними порушеннями є відносно новим напрямком у світовій практиці архітектури та урбаністики. На сьогодні у світі не існує комплексних закладів, які б повністю відповідали концепції, що поєднує сенсорну терапію, відпочинок та психологічну підтримку протягом одного-трьох днів. Замість цього поширені окремі елементи: сенсорні кімнати, терапевтичні сади, рекреаційні простори у лікарнях або психологічних центрах.

У зв'язку з цим для аналізу та вивчення архітектурних рішень використовувалися суміжні типи об'єктів: лікарні та медичні центри, рекреаційні заклади, психологічні та освітні установи з адаптованими просторами для сенсорної стимуляції. Дослідження цих об'єктів дозволяє оцінити організацію планувальних структур, зонування приміщень, логіку руху відвідувачів, забезпечення безбар'єрного середовища та ергономіку простору.

Аналіз світових практик демонструє різні підходи до створення комфортного середовища, використання природних елементів, освітлення, акустики та кольорової гами для регуляції психофізичного стану людини. Вітчизняний досвід, хоча і обмежений, показує актуальність інтеграції рекреаційних та оздоровчих зон у публічні та медичні будівлі, а також необхідність врахування місцевих нормативів та стандартів.

Проведений аналіз дозволяє виділити принципи та елементи, що можуть бути адаптовані для проєктованого центру, а також окреслити унікальність запропонованого рішення. Висновки з аналізу стають основою для обґрунтування функціонального зонування, планувальної структури та архітектурної концепції центру сенсорної терапії, що поєднує рекреацію, психологічну підтримку та сенсорну регуляцію в одному комплексі.

UNBROKEN National Rehabilitation Center / Національний реабілітаційний центр «Незламні» (рис. 2.1, 2.2) [26].

Місце розташування: Львів, Україна.

Архітектор: Архітектурне бюро АВМК.

Стадія: Реалізований проект.

Рік: 2022-2023.

Площа: ~4 000 м² (площа реконструйованого 7-поверхового корпусу).

Це унікальна для України екосистема медичної та психологічної допомоги, створена для лікування, протезування та реабілітації військових і цивільних (включно з дітьми), які постраждали внаслідок російської агресії. Головна мета проекту надати повний цикл допомоги "під одним дахом", від невідкладної хірургії та реконструктивної медицини до виготовлення біонічних протезів, фізичної терапії та глибокого психологічного відновлення, щоб пацієнти могли якнайшвидше повернутися до повноцінного життя.

Рис.2.1. Головний фасад національного реабілітаційного центру «Незламні»[26]

Містобудівна ситуація. Центр розташований у Львові на базі Першого медичного об'єднання (Лікарня Святого Пантелеймона). Він органічно інтегрований у великий існуючий медичний кампус. Навколо корпусів облаштовані спеціальні інклюзивні паркові зони та терапевтичні сади. Ці зовнішні простори виконують подвійну функцію: слугують місцем для

психологічного розвантаження та використовуються як тренувальні майданчики з різними типами покриття для пацієнтів, які вчаться ходити на протезах.

Архітектурні рішення. Головний корпус реабілітації був створений шляхом глибокої реновації та перебудови старої будівлі міської поліклініки. Архітектори перетворили застарілі приміщення на сучасний, залитий денним світлом абсолютно безбар'єрний простір (рис 2.2). Ключовим архітектурним та логістичним рішенням став новий закритий скляний міст-перехід, який з'єднав реабілітаційний корпус із головною лікарнею, забезпечивши безпечне та комфортне переміщення пацієнтів на кріслах колісних або каталках за будь-якої погоди. В інтер'єрах переважають світлі кольори, тепле освітлення та дерев'яні текстури для дестигматизації простору.

Рис.2.2. Загальний вигляд національного реабілітаційного центру «Незламні»[26]

Функціональне значення. Семиповерхова будівля має чітке зонування. Тут розміщені просторі зали фізичної терапії з підвісними системами, басейн для акватерапії, кабінети для індивідуальної та групової психотерапії. Особливе значення має відділення ерготерапії, яке включає спеціальну "симуляційну квартиру" (з адаптованою кухнею, ванною кімнатою, житловою зоною), де пацієнти з ампутаціями або травмами спинного мозку заново вчаться виконувати

повсякденні побутові дії. Також у структурі центру працює сучасна протезна майстерня.

Інноваційність. "Незламні" є безпрецедентним проектом для України за швидкістю реалізації та концентрацією сучасних технологій. Центр використовує передове роботизоване обладнання (роботизовані системи для відновлення ходи, екзоскелети) та технології 3D-друку для створення індивідуальних протезів. Інноваційність полягає у комплексній архітектурно-медичній моделі, де простір проєктувався безпосередньо під найсучасніші світові протоколи реабілітації, ставлячи гідність та комфорт пацієнта на перше місце.

Kosyno Thermal Waters Complex / Оздоровчо-рекреаційний комплекс «Термальні води Косино» (Бутик-готель «Iváncsó Birtok») (рис. 2.3, 2.4) [27].

Місце розташування: с. Косино, Закарпатська обл., Україна.

Стадія: Реалізований проєкт.

Рік: 2012-2014.

Площа: ~80 000 м² (8 га загальної території комплексу).

Це масштабний бальнеологічний курорт, побудований на унікальному родовищі термальних мінеральних вод. Комплекс об'єднує кілька термальних басейнів, елітні сауни, величезний аквапарк та преміальний бутик-готель. Головна ідея проєкту поєднання цілющих властивостей місцевої термальної води, сучасних європейських SPA-технологій та яскравого закарпатсько-угорського колориту для повноцінного цілорічного відпочинку та оздоровлення.

Рис.2.3. Зовнішній вигляд готелю [27]

Рис 2.4. Зона басейнів [27]

Містобудівна ситуація. Курорт розташований в екологічно чистій зоні, посеред 200-річного дубового гаю неподалік від кордону з Угорщиною. Таке розташування створює природний буфер від зовнішнього шуму та формує унікальний мікроклімат. Інфраструктура делікатно інтегрована в лісовий ландшафт: відкриті басейни, паркові доріжки, альтанки та зони рекреації гармонійно вписані між багатовіковими деревами, що зберігає стійке відчуття єднання з природою.

Архітектурні рішення. Головні будівлі, включно з готелем, виконані в традиційному австро-угорському стилі з елементами рустику: масивні дерев'яні конструкції, скатні дахи, щедre використання натурального каменю та дерева на фасадах. Інтер'єри вирізняються авторським різьбленням та класичною елегантністю. Абсолютною візитівкою та унікальним інженерно-скульптурним рішенням є «Золотий кран здоров'я» 16-метровий фонтан-ілюзія, що ніби висить у повітрі. Від нього вода розливається у 4 басейни, виконані у вигляді гігантських чаш, які символізують традиційні напої Закарпаття (кава, пиво, вино, палінка) (рис. 2.4).

Функціональне значення. Простір мультифункціональний і має чітке зонування. Головна функція лікувально-бальнеологічна: вода, багата на залізо та мікроелементи, подається зі свердловини глибиною 1190 метрів і спрямована на лікування опорно-рухового апарату та нервової системи. Додатково комплекс включає 7 унікальних "королівських" саун (соляна, евкаліптова, трав'яна тощо), екстремальний аквапарк для активного відпочинку, лікувальні ванни Кнайпа, а також готельну зону, яка забезпечує приватність для постійних резидентів.

Інноваційність. "Косино" є одним із найтехнологічніших термальних курортів України. Інноваційність проявляється на інженерному рівні: тут встановлені передові європейські багаторівневі системи очищення басейнів, які дозволяють підтримувати санітарні норми без агресивного хлорування, зберігаючи хімічний склад лікувальної води. Крім того, весь комплекс об'єднаний єдиною автоматизованою електронною системою (RFID-браслети)

для безперешкодного доступу до різних зон, шкафчиків та безготівкового розрахунку.

Mavka Water Park / Аквапарк «Мавка» (рис. 2.5) [28].

Місце розташування: Курорт Буковель (с. Поляниця), Івано-Франківська обл., Україна.

Архітектор: Starlight Scenery

Стадія: Реалізований проект.

Рік: 2025

Площа: понад 18 000 м²

Це найбільший в Україні критий всесезонний аквапарк, концепція та дизайн якого повністю натхненні популярним українським анімаційним фільмом «Мавка. Лісова пісня». Масштабний комплекс створений як сімейний простір для розваг та релаксу, де магія української міфології поєднується з водними атракціонами. Проєкт об'єднує екстремальні розваги, спокійний відпочинок у SPA та глибоке занурення в казкову атмосферу магічного лісу.

Рис.2.5. Зовнішній вигляд аквапарку «Мавка» [28]

Містобудівна ситуація. Об'єкт розташований у самому серці гірськолижного курорту Буковель, безпосередньо біля Озера Молодості та етнопарку «Гуцул-

Ленд». Завдяки такому розташуванню аквапарк логічно доповнює туристичну інфраструктуру курорту, створюючи потужну всесезонну точку тяжіння. Будівля вписана в гірський ландшафт, а великі площі скління дозволяють відвідувачам постійно підтримувати візуальний контакт із мальовничими краєвидами Карпат, навіть перебуваючи у критих зонах.

Архітектурні рішення. Архітектура та інтер'єри комплексу глибоко тематизовані та поділені на концептуальні зони («Магічний ліс», «Казкова лагуна», «Джерело життя», «Лісове SPA»). В оформленні використані мотиви української природи: стилізовані дерева, скелі та флористичні патерни з мультфільму. Простір спроектовано з суворим дотриманням принципів інклюзивності: будівля повністю безбар'єрна, обладнана ліфтами, зручними пандусами та адаптованими санітарними зонами й душовими. На даху комплексу реалізовано експлуатовану терасу з відкритим басейном «Інфініті».

Функціональне значення. Аквапарк розрахований на 1750 відвідувачів на день і пропонує розмаїття функцій. Тут розміщено 7 панорамних басейнів (включно з великим хвильовим басейном), 6 водних гірок різного рівня екстремальності (заввишки від 11 до 25 метрів), масштабна SPA-зона на 14 локацій (римська, фінська, арома сауни, снігова кімната тощо), а також велика дитяча зона з теплим басейном. Інфраструктура також включає фудкорти, бари та тематичну крамницю ліцензійних товарів Mavka Store.

Інноваційність. Головною технологічною та розважальною інновацією комплексу є унікальна закрита водна гірка («Феєрія»), яка використовує ефекти віртуальної/доповненої реальності (VR), що створює безпрецедентний для України досвід спуску. Окрім сучасних інженерних систем клімат-контролю та очищення води, інноваційним є сам концептуальний підхід, адже це перший в Україні приклад настільки масштабної інтеграції локальної культурної франшизи (українського мультфільму) у великий архітектурно-розважальний проєкт.

Kyiv Regional Center of Mental Health (Project) / Київський обласний центр ментального здоров'я (Проект нового корпусу) (рис. 2.6) [29].

Місце розташування: смт Ворзель, Київська обл., Україна.

Стадія: В процесі будівництва з 2024 року.

Рік: 2024-2026

Площа: 5 500 м² (площа нового корпусу)

Це масштабний проєкт розширення та відновлення спеціалізованого закладу, який серйозно постраждав від російської окупації навесні 2022 року (будівлі були пошкоджені, а обладнання розграбоване). Проєкт ініційовано для створення потужного сучасного хабу медико-психологічної реабілітації військовослужбовців та цивільних, які постраждали внаслідок війни. Будівництво нового корпусу реалізується за масштабної підтримки міжнародних партнерів, зокрема американської медичної корпорації "AMC Healthcare" та благодійної організації "Ukraine Focus". Метою є перехід від застарілих практик до сучасного, дестигматизованого та орієнтованого на пацієнта середовища.

Рис.2.6. Зовнішній вигляд нового корпусу центру ментального здоров'я [29]

Містобудівна ситуація. Об'єкт розташований у рекреаційній зоні селища Ворзель, яке історично славиться своїм санаторно-курортним статусом. Розташування серед соснового лісу створює природне терапевтичне середовище, ідеальне для стабілізації нервової системи та ментального відновлення. Новий

реабілітаційний простір органічно вписується в існуючий медичний кампус і буде з'єднаний з головною відновленою будівлею центру спеціальним критим переходом, що забезпечить цілісність інфраструктури в будь-яку пору року.

Архітектурні рішення. Головною особливістю проєкту є використання сучасних префабрикованих (модульних) конструкцій, які виготовляються у США. Це архітектурне рішення дозволяє суттєво пришвидшити процес зведення будівлі без втрати капітальності, безпеки та енергоефективності. Внутрішній простір проєктується з урахуванням суворих вимог інклюзивності та повної безбар'єрності: відсутність порогів, широкі дверні отвори та просторі зони розвороту для вільного пересування пацієнтів на кріслах колісних або з протезами. Інтер'єри передбачаються світлими, не "лікарняними", з максимальним використанням природного освітлення.

Функціональне значення. Новий корпус функціонуватиме як високотехнологічний комплексний простір для відновлення. У ньому розмістять великі зали для фізичної реабілітації, спеціалізовані зони ерготерапії (для відновлення побутових навичок), кабінети психологів, психотерапевтів і масажистів. Заклад надаватиме всебічну допомогу: від лікування посттравматичного стресового розладу (ПТСР) та психологічних травм до соціально-трудової адаптації пацієнтів перед їх поверненням додому.

Інноваційність. Проєкт є показовим прикладом інноваційного підходу до відбудови медичної інфраструктури України під час війни — швидкого, модульного та орієнтованого на найкращі світові стандарти інклюзії. Крім того, інноваційність полягає у зміні самої філософії закладу: простір фізично втілює концепцію "recovery" (відновлення), де психіатрична та психологічна допомога поєднується з фізичною реабілітацією в умовах, які нагадують сучасний оздоровчий центр.

Regional Center of Administrative and Social Services / Регіональний центр надання адміністративних та соціальних послуг (Харків) (рис 2.7) [30].

Місце розташування: Kharkiv, Ukraine.

Архітектор: Дмитро Фоменко.

Стадія: Реалізований проект.

Рік: 2017.

Площа: ~5 800 м².

Це найбільший в Україні (на момент відкриття) комплексний центр надання адміністративних та соціальних послуг у форматі "Прозорий офіс". Проект став результатом масштабної реконструкції старої недобудованої радянської будівлі Будинку побуту. Головною метою створення центру було викорінення бюрократії та черг шляхом формування максимально відкритого, клієнтоорієнтованого та технологічного середовища для обслуговування громадян.

Рис.2.7. Зовнішній вигляд нового ЦНАП у м. Харків [30]

Містобудівна ситуація. Об'єкт розташований на проспекті Тракторобудівників, у самому серці Салтівки – найбільшого густонаселеного спального житлового масиву України. Таке розташування є стратегічним, адже дозволяє надавати послуги сотням тисяч мешканців району без необхідності їхати в історичний центр міста. Будівля має зручні під'їзні шляхи, велику паркувальну зону та

органічно інтегрована в навколишню урбаністичну тканину, ставши сучасним архітектурним і соціальним магнітом району.

Архітектурні рішення. Архітектура будівлі візуалізує принципи прозорості та доступності. Глухі стіни старої споруди були частково демонтовані та замінені на масштабне панорамне скління, що символізує відкритість та забезпечує максимальне природне освітлення. Внутрішній простір організовано за принципом "open space" без традиційної кабінетної системи. Проект вирізняється еталонною безбар'єрністю: відсутність порогів, наявність інклюзивних ліфтів, тактильної плитки, навігації зі шрифтом Брайля та спеціально занижених стійок для комфортного обслуговування людей на кріслах колісних.

Функціональне значення. Центр працює як гігантський мультифункціональний "фронт-офіс", де мешканці можуть отримати близько 400 видів адміністративних, соціальних, пенсійних та міграційних послуг. Будівля має чітке зонування: просторі зали очікування, дитячі ігрові зони, відділення банку, бек-офіс для обробки документів, а також коворкінг та молодіжний хаб. Логістика простору продумана так, щоб інтуїтивно направляти потоки людей і уникати скупчень.

Інноваційність. Інноваційність проекту полягає у повному відході від радянської кабінетно-коридорної системи типових державних установ на користь відкритого європейського формату. Архітектурний простір тут доповнено потужними цифровими рішеннями: інтелектуальними системами управління електронною чергою, терміналами самообслуговування та електронним документообігом. Ця будівля фізично та психологічно змінила формат взаємодії між державою та громадянином, зробивши його комфортним та швидким.

Oxford Medical Bukovel / Оксфорд Медікал Буковель (рис. 2.8) [31].

Місце розташування: Курорт Буковель (с. Поляниця), Івано-Франківська обл., Україна.

Стадія: Був реалізований (наразі закритий).

Рік: 2022-2023.

Площа: Компактна клініка в межах курортної інфраструктури.

Це приватний медичний центр і пункт невідкладної допомоги, відкритий однією з найбільших українських медичних мереж безпосередньо на території гірськолижного курорту «Буковель». Проєкт створювався як відповідь на високий рівень травматизму під час активного відпочинку, щоб гості могли отримати професійну діагностику та лікування без необхідності їхати до лікарень у сусідні міста. Попри успішний старт та високий рівень оснащення, пізніше (у 2024 році) керівництво мережі повідомило про закриття проєкту з економічних міркувань.

Рис.2.8. Зовнішній вигляд медичної клініки [31]

Містобудівна ситуація. Клініка розташовувалася у самому центрі туристичного комплексу «Буковель» (в урочищі Вишні, поруч із паркінгом №2). Це була стратегічно вигідна локація з точки зору логістики: до центру було легко дістатися як пішки з готелів, так і машинами швидкої допомоги. Розташування на першій лінії курорту дозволяло мінімізувати час від моменту травмування на схилі до надання фахової медичної допомоги.

Архітектурні рішення. Об'єкт не був окремою масштабною будівлею, а інтегрувався у вже існуючу комерційну нерухомість курорту. Архітектурні та інтер'єрні рішення відповідали корпоративним стандартам мережі «Оксфорд Медікал»: світлі тони, стерильність, сучасна ергономіка простору з чітким зонуванням на рецепцію, зону очікування та вузькоспеціалізовані кабінети.

Простір був адаптований для прийому маломобільних пацієнтів та людей з важкими травмами, зокрема мав зручні під'їзди для каталок.

Функціональне значення. Медичний центр працював у форматі 24/7 і виконував роль міні-поліклініки та травм пункту. Тут надавали допомогу при переломах, розтягненнях (репозиція відламків, гіпсування), а також лікували застуди та отруєння. Клініка об'єднувала кабінети травматолога, хірурга, сімейного лікаря (терапевта-педіатра), власну лабораторію та кабінет УЗД. Крім того, центр слугував базою для власних карет швидкої допомоги, що чергували на курорті.

Інноваційність. Головна інновація полягала у впровадженні концепції «високотехнологічна медицина на схилі». Замість типового старого медпункту курорт отримав повноцінну цифрову клініку з експрес-лабораторією та сучасним обладнанням європейського зразка. Це дозволило перенести рівень медичного сервісу великих міст безпосередньо у високогірний рекреаційний комплекс, що є стандартом для провідних світових гірськолижних курортів.

UNIT.City Innovation Campus / Інноваційний парк UNIT.City (рис. 2.9, 2.10) [32].

Місце розташування: Київ, Україна.

Архітектор: APA Wojciechowski, TSEN Architectural Group, Archimatica та ін.

Стадія: Реалізований проєкт.

Рік: 2017-зараз.

Площа: ~25 гектарів (територія всього парку).

Це перший в Україні інноваційний парк та повноцінна екосистема для розвитку бізнесу в сфері високих технологій, стартапів, R&D та освіти. Проєкт заснований на території колишнього Київського мотоциклетного заводу (КМЗ). Метою було створення української "Кремнієвої долини" – простору, який утримує талановиту молодь у країні, надаючи їм сучасні умови для роботи, навчання та комфортного життя у синергії з однодумцями.

Містобудівна ситуація. Об'єкт розташований у Шевченківському районі Києва. Це класичний і надзвичайно вдалий приклад ревіталізації депресивної промислової зони (brownfield) та її перетворення на відкритий міський простір.

Генплан комплексу розроблявся з глибоким акцентом на ландшафтну архітектуру, пішохідну доступність та створення якісного середовища між будівлями (рис. 2.10). Територія звільнена від парканів, а колишні заводські площі перетворені на зелені зони, площі для івентів та рекреаційні простори, які гармонійно поєднують збережені елементи індустриальної спадщини з сучасною інфраструктурою.

Рис.2.9. Зовнішній вигляд кампусу [32]

Архітектурні рішення. Над розробкою кампусу працювало кілька відомих бюро, зокрема польське APA Wojciechowski та українські команди (наприклад, TSEN Architectural Group). Архітектура поєднує делікатну реконструкцію старих цехів та зведення нових ультрасучасних бізнес-кампусів зі скла та металу. Ключовою візуальною домінантою та символом парку є стара заводська димова труба, перетворена на арт-об'єкт "Маяк". Будівлі спроектовані з урахуванням високих стандартів енергоефективності, мають великі площі панорамного скління для максимального природного освітлення, а також експлуатовані дахи з терасами.

Функціональне значення. UNIT.City функціонує як "місто в місті" (mixed-use development). Він об'єднує: сучасні офіси для ІТ-компаній, коворкінги, R&D-лабораторії, освітні заклади, конференц-зали та івент-майданчики. Крім комерційної та освітньої складової, кампус має розвинену соціальну інфраструктуру (кафе, спортзали, громадські простори) та інтегрується з новим житловим кварталом UNIT.Home, що дозволяє реалізувати концепцію "живи-працюй-вчися-відпочивай" в межах однієї локації.

Рис.2.10. Генеральний план [32]

Інноваційність. Парк є піонером у впровадженні технологій Smart City та концепції сталого розвитку в Україні. Нові кампуси UNIT.City сертифіковані за міжнародним стандартом екологічного будівництва LEED (срібло та золото), що підтверджує їхню енергоефективність та безпечність для довкілля. Інноваційність полягає не лише в архітектурі, а й у створенні ком'юніті: простір фізично стимулює колаборацію між резидентами завдяки відкритим громадським зонам та продуманим ландшафтним рішенням, що спонукають до взаємодії.

Mental Health Support Center «Vidnovlennia» / Центр підтримки психічного здоров'я «Відновлення» (від «Лікарів без кордонів») (рис. 2.11) [33].

Місце розташування: м. Вінниця (вул. Малиновського, 26), Україна.

Стадія: Реалізований проєкт.

Рік: 2025.

Площа: Компактний міський хаб.

Це унікальний для України спеціалізований простір емоційного відновлення, створений міжнародною гуманітарною медичною організацією «Лікарі без кордонів» (Médecins Sans Frontières). Головна мета проєкту – надання безкоштовної, конфіденційної та фахової психологічної допомоги ветеранам, їхнім родинам, внутрішньо переміщеним особам та людям, які пережили втрату чи окупацію і страждають на ПТСР, підвищену тривожність або розлади сну.

Рис.2.11. Зовнішній вигляд центру [33]

Містобудівна ситуація. Центр розташований безпосередньо в міській забудові Вінниці, що робить його максимально інтегрованим у повсякденну логістику мешканців та переселенців. Таке розташування обрано стратегічно: з одного боку, заклад має зручну транспортну доступність, з іншого — не має вигляду закритої «лікарні на околиці». Це допомагає зняти соціальну стигму зі звернень

до фахівців із ментального здоров'я, перетворюючи візит до психолога на звичну міську практику.

Архітектурні рішення. Простір спроектований за принципами trauma-informed design (дизайн, що враховує травматичний досвід). Оскільки головним завданням було створення відчуття абсолютної безпеки, архітектура інтер'єру повністю відходить від клінічної естетики. У приміщеннях переважають теплі, заспокійливі кольори, м'яке освітлення та комфортні меблі. Простір організовано так, щоб забезпечити максимальну приватність і конфіденційність: звукоізововані кабінети ізолюють пацієнтів від зовнішнього шуму, а зони очікування не створюють відчуття натовпу чи дискомфорту.

Функціональне значення. Центр об'єднує понад 40 спеціалістів і має чіткий функціональний поділ. Тут облаштовані кабінети для індивідуальних консультацій з психологами та психіатрами, просторі кімнати для проведення групової терапії, а також спеціалізовані зони для роботи з дітьми та підлітками. Завдяки продуманому плануванню, центр здатний одночасно вести в терапевтичних програмах понад 120 осіб.

Інноваційність. Унікальність та інноваційність цього центру лежить у площині соціально-медичної моделі. Це перший в Україні подібний проєкт від організації рівня «Лікарів без кордонів», де передові світові протоколи лікування важких травм реалізовані у форматі відкритого громадського хабу. Архітектура тут виступає невидимим терапевтом: вона не привертає до себе зайвої уваги, але створює необхідний терапевтичний контейнер, де людина може пройти шлях «від болю до сили» у максимально безпечному середовищі.

Edem Resort Medical & SPA / Едем Резорт Медікал енд СПА (рис. 2.12) [34].

Місце розташування: с. Стрілки (Львівський район), Львівська обл., Україна.

Стадія: Реалізований проєкт.

Рік: 2015.

Площа: Територія комплексу охоплює близько 400 га (включаючи лісові угіддя та власне озеро).

Це п'ятизірковий палацово-парковий комплекс, який стабільно входить до списку найкращих медичних SPA-курортів Європи. Проєкт створювався як ексклюзивне місце для відновлення життєвої енергії, омолодження та глибокого релаксу. Комплекс працює у форматі "Adults Only" (лише для дорослих), що підкреслює його орієнтацію на абсолютний спокій, тишу та медичну зосередженість на здоров'ї гостей, пропонуючи повне перезавантаження подалі від міської метушні.

Рис.2.12. Зовнішній вигляд комплексу [34]

Містобудівна ситуація. Об'єкт розташований на березі природного джерельного озера, в оточенні густого лісу, приблизно за 26 кілометрів від Львова. Таке відокремлене розташування є ключовим для концепції ретриту. Величезна територія дозволила архітекторам та ландшафтним дизайнерам створити повністю автономну інфраструктуру. Курорт максимально ізольований від будь-якого візуального чи шумового міського забруднення, а його генеральний план органічно влітає забудову в існуючий природний рельєф лісового масиву.

Архітектурні рішення. Архітектура комплексу є еклектичною. Головна будівля готелю виконана у класичному, палацовому стилі з розкішними інтер'єрами та

ліпниною. Натомість новіші медичні та SPA-корпуси тяжіють до сучасного еко-мінімалізму: тут переважають великі панорамні вікна, що стирають межу між інтер'єром та природою, і використовується багато натурального каменю та дерева. Особливу увагу приділено ландшафтній архітектурі: територія пронизана продуманими прогулянковими маршрутами, терасами біля води та інтегрує в природне середовище масштабний парк сучасної скульптури.

Функціональне значення. Edem Resort поєднує функції luxury-готелю та високотехнологічної клініки. Основне ядро – Центр відновлення здоров'я, який пропонує медичні програми детоксу, антивікової медицини (anti-age), управління стресом та естетичної косметології. Комплекс має масштабну SPA-зону з басейнами, римськими парними та бальнеологічними ваннами. Також тут функціонують кілька ресторанів авторської дієтичної кухні, власні виноградники, гольф-клуб, стайні та івент-холи для проведення заходів.

Інноваційність. Інноваційність Edem Resort лежить на перетині доказової медицини та преміальної гостинності. Це перший в Україні курорт, який запровадив програми біохакінгу та клітинного омолодження на рівні провідних швейцарських клінік. Інновації стосуються не лише високотехнологічного медичного та діагностичного обладнання, а й самого підходу: створення цілісної екосистеми, де архітектура, ландшафт, дієтологія та медицина спільно працюють на фізичне та ментальне відновлення людини.

Verholy Relax Park / Відпочинковий комплекс «Верхоли» (рис. 2.13) [35].

Місце розташування: с. Соснівка (Полтавська обл.), Україна.

Архітектор: YOD Group.

Стадія: Реалізований проект.

Рік: 2015.

Площа: Масштабний лісовий комплекс (понад 10 га).

Це преміальний екокурорт та рекреаційний комплекс, створений на базі колишнього радянського піонерського табору. Проект став справжнім проривом у сучасній українській рекреаційній архітектурі. Його головна філософія – мінімалізм, екологічність та абсолютна повага до природи. Завданням

архітекторів було створити комфортне місце для відпочинку, яке б не домінувало над навколишнім лісом, а розчинялося в ньому, дозволяючи гостям максимально відчувати зв'язок із довкіллям та відновити сили.

Рис.2.13. Зовнішній вигляд комплексу [35]

Містобудівна ситуація. Комплекс розташований у густому сосновому лісі. Таке природне оточення продиктувало всі подальші рішення генерального плану. Територія спроектована таким чином, щоб зберегти кожне існуюче дерево. Замість масивних втручань у ландшафт, інфраструктура (готельні корпуси, шале, басейни, ресторани) делікатно «вставлена» між соснами. Відсутність суцільного асфальтування на користь еко-моцнення та збереження природного підліску формують автентичну атмосферу дикого лісу, надійно ізолюючи гостей від урбаністичного шуму.

Архітектурні рішення. Проєкт розробила відома українська студія YOD Group. Архітектура комплексу підкреслено лаконічна та геометрична. Щоб не пошкодити кореневу систему дерев, усі нові котеджі та шале зведені на геошурупах (гвинтових палях) і візуально «парять» над землею. У зовнішньому оздобленні домінують натуральні матеріали, що гарно старіють: термодерево,

камінь, скло та кортенівська сталь (штучно зіржавілий метал), яка своїм відтінком ідеально перегукується з корою сосен. Панорамне скління від підлоги до стелі повністю стирає межу між стильним, темним інтер'єром та лісовим пейзажем.

Функціональне значення. «Верхоли» функціонує як повноцінний заміський курорт для тривалого відпочинку та вихідних. Комплекс пропонує різноманітні варіанти проживання: від стандартних номерів у реконструйованих корпусах до приватних лісових шале з власними басейнами. Інфраструктура включає: сучасний SPA-комплекс із критими та відкритими підігріваними басейнами, професійний кінно-спортивний клуб із манежем, відомий ресторан авторської кухні Food & Forest, тренажерний зал, а також конференц-зали для бізнес-заходів.

Інноваційність. Інноваційність проекту полягає насамперед у його безпрецедентній екологічній делікатності та використанні модульних конструкцій (багато елементів шале збиралися на виробництві і монтувалися на місці, щоб мінімізувати будівельне сміття та шум у лісі). Крім того, «Верхоли» стали одними з перших в Україні, хто масово та вдало використав кортенівську сталь, а також темні (майже чорні) фасади в курортній архітектурі, довівши, що сучасний безкомпромісний екомінімалізм може бути надзвичайно затишним і комерційно успішним.

Caudwell International Children's Centre (CICC) / Міжнародний дитячий центр Кодвелл (рис. 2.14, 2.15) [36].

Місце розташування: Staffordshire, UK.

Архітектор: C4 Projects

Стадія: Реалізований проект.

Рік: 2019

Площа: 5 574 м²

Це перша у Великобританії незалежна спеціалізована установа, спроектована виключно для діагностики, терапії та підтримки дітей з аутизмом та іншими нейророзвитковими особливостями. Проект вартістю £18 мільйонів

був ініційований та значною мірою профінансований філантропом Джоном Кодвеллом. Метою було створення середовища, яке не нагадує лікарню, а є затишним, зрозумілим та безпечним для дітей з підвищеною сенсорною чутливістю.

Рис.2.14. Зовнішній вигляд центру [36]

Містобудівна ситуація. Об'єкт розташований у напівсільській місцевості (semi-rural setting) в межах університетського кампусу. Це дозволило інтегрувати будівлю в природний ландшафт, що є критично важливим для терапевтичних цілей. Навколо облаштовані "дикі" сенсорні сади та прогулянкові зони. Будівля стоїть відокремлено, що забезпечує тишу та відсутність міського шуму, який може бути подразником для відвідувачів.

Архітектурні рішення. Архітектором виступило бюро C4 Projects. У плані будівля нагадує метелика (символ благодійної організації Caudwell Children). Два крила будівлі об'єднані центральним атриумом. Інтер'єр спроектовано без прямих кутів та довгих коридорів, які можуть викликати тривогу. Використано концепцію "петлі" (loop corridors), що дозволяє дітям вільно рухатися без глухих кутів. Фасади оздоблені натуральним каменем, деревом та склом, що створює теплий, не "клінічний" вигляд. Використано спеціальне освітлення без

мерехтіння (flicker-free LED) та звукопоглинальні матеріали для мінімізації сенсорного перевантаження.

Рис.2.15. Планувальна структура та генеральний план центру [36]

Функціональне значення. Центр є мультидисциплінарним хабом, який об'єднує: клінічні кабінети для оцінки та діагностики аутизму, приміщення для терапії (сенсорні кімнати, кабінети окупаційної терапії), простір для підтримки сімей та навчання батьків, дослідницький центр для вивчення нейрорізноманітності.

Інноваційність. Проект є піонером у нейроінклюзивному дизайні ("Design for the Mind"). У процесі проектування архітектори консультувалися безпосередньо з дітьми та їхніми родинами, щоб врахувати специфіку сприйняття світу людьми з аутизмом. Будівля стала еталоном для розробки нових стандартів будівництва (зокрема, британського стандарту PAS 6463), що враховують потреби людей із сенсорними та когнітивними особливостями.

De Hogeweyk / Де Гогевейк (Містечко для людей з деменцією) (рис. 2.16) [37].

Місце розташування: Weesp, Netherlands.

Архітектор: Molenaar&Bol&VanDillen

Стадія: Реалізований проект.

Рік: 2009.

Площа: ~16 000 м² (1,5 га)

Це перше у світі спеціалізоване "селище", створене ексклюзивно для безпечного та комфортного проживання людей із важкими формами деменції та хворобою Альцгеймера. Проект був ініційований організацією Vivium Care Group з метою відмови від традиційних, схожих на лікарні, будинків престарілих на користь середовища, що імітує звичайне повсякденне життя. Основна мета це збереження автономії, ідентичності та високої якості життя мешканців у безпечних межах.

Рис.2.16. Аксонометрична схема містечка [37]

Містобудівна ситуація. Об'єкт розташований у тихому приміському районі невеликого містечка Весп (Weesp), неподалік від Амстердама. Незважаючи на те, що територія повністю закрита по периметру для забезпечення безпеки та

запобігання блуканню за її межі, вона не відчувається ізольованою. Внутрішня інфраструктура відкрита для відвідування місцевими жителями з сусідніх районів, що сприяє соціальній інтеграції та підтримці зв'язку з реальним світом.

Архітектурні рішення. Проект розроблено нідерландським архітектурним бюро Molenaar&Bol&VanDillen (нині Buro Kade). Комплекс складається з понад 20 двоповерхових цегляних будинків, об'єднаних мережею вулиць, площ, внутрішніх двориків та садів. Архітектура позбавлена довгих "лікарняних" коридорів і спроектована так, щоб заохочувати безпечне та безперешкодне пересування. Унікальною рисою є поділ будинків на 7 різних "стилів життя" (міський, ремісничий, культурний, аристократичний тощо). Інтер'єри, меблі, музика та навіть сервірування столу в кожному будинку відповідають звичкам певної соціальної групи, що допомагає мешканцям відчувати себе як удома.

Функціональне значення. Селище функціонує як повноцінна автономна спільнота для понад 150 мешканців. На території є власний супермаркет, де мешканці роблять покупки, кафе, паб, ресторан, перукарня та театр. Медичний та обслуговуючий персонал носить звичайний повсякденний одяг замість уніформи, виконуючи ролі сусідів, продавців або касирів. Вони забезпечують цілодобовий, але непомітний професійний догляд, дозволяючи мешканцям самостійно готувати їжу, гуляти та брати участь у різноманітних гуртках.

Інноваційність. De Hogeweyk здійснив глобальну революцію в підході до догляду за людьми з деменцією, повністю деінституціоналізувавши цей процес. Проект базується на концепції салютогенезу тобто фокусуванні на здоров'ї, позитивному досвіді та можливостях людини, а не на її хворобі. Ця модель довела, що нормалізація повсякденного життя знижує рівень тривожності, агресії та потребу в медикаментах у пацієнтів. Сьогодні архітектурна та концептуальна модель "Гогевейк" є світовим еталоном, який копіюють в інших країнах.

Ontario Shores Centre for Mental Health Sciences / Центр наук про психічне здоров'я берегів Онтаріо (рис. 2.17) [38].

Місце розташування: Whitby, Ontario, Canada.

Стадія: Реалізований проект.

Рік: 2008

Площа: ~80 000 м²

Це сучасна державна спеціалізована клініка та навчальний центр, що надає допомогу людям із серйозними та складними психічними розладами. Проект був реалізований на заміну старій психіатричній лікарні з метою кардинальної зміни підходу до лікування психічного здоров'я. Головною метою архітекторів було подолання стигми навколо психіатричних закладів та створення терапевтичного середовища, орієнтованого на одужання (recovery-oriented), яке б сприяло реінтеграції пацієнтів у суспільство.

Рис.2.17. Загальний вигляд центру наук [38]

Містобудівна ситуація. Об'єкт розташований на мальовничому березі озера Онтаріо в місті Вітбі. Таке розташування дозволило максимально використати терапевтичний потенціал природи. Комплекс має кампусну структуру з великими зеленими зонами, прогулянковими доріжками та прямим видом на воду. Віддаленість від щільної міської забудови забезпечує приватність і спокій,

але водночас територія залишається відкритою та інтегрованою в місцеву паркову інфраструктуру, не нагадуючи закриту ізольовану інституцію.

Архітектурні рішення. Проект розроблявся з урахуванням принципів доказового дизайну (evidence-based design). Архітектура максимально відходить від традиційних темних коридорів: будівля має великі вікна, світлові люки та внутрішні дворики, що забезпечує глибоке проникнення денного світла (що є критично важливим для стабілізації циркадних ритмів і настрою). Планування включає просторі палати з домашнім інтер'єром. Усі заходи безпеки (наприклад, антивандальні елементи) інтегровані приховано і виглядають як звичайні побутові деталі. У матеріалах переважають теплі відтінки, дерево та натуральний камінь.

Функціональне значення. Центр об'єднує стаціонарні відділення (підліткові, геріатричні, судово-психіатричні та загальні), амбулаторні клініки та дослідницький комплекс. Ключовою функціональною особливістю є центральна транзитна зона у вигляді "Головної вулиці" (Main Street). Вона включає кафе, бібліотеку, спортзал, перукарню та крамниці. Це дозволяє пацієнтам самостійно розпоряджатися своїм часом та практикувати соціальні навички у безпечному середовищі, імітуючи звичайне міське життя перед випискою.

Інноваційність. Ontario Shores є яскравим прикладом трансформації закритої лікарні у відкритий терапевтичний простір. Інноваційність полягає у повному стиранні візуальних маркерів "лікарні для душевнохворих" завдяки архітектурі, що скоріше нагадує сучасний громадський, спа- або освітній центр. Крім того, клініка стала однією з перших у світі, яка досягла найвищого рівня цифровізації (HIMSS Stage 7), прибравши паперову рутину і дозволивши персоналу більше взаємодіяти з пацієнтами.

Midpark Hospital / Лікарня Мідпарк (рис. 2.18) [39].

Місце розташування: Dumfries, Scotland, UK.

Архітектор: Archial.

Стадія: Реалізований проект.

Рік: 2012.

Площа: ~6 500 м².

Це сучасний спеціалізований заклад з надання психіатричної допомоги, збудований на заміну застарілим корпусам історичної королівської лікарні Крайтон (Crichton Royal Hospital). Головним завданням проекту було створення дестигматизованого, світлого та безпечного простору, який сприяє процесу одужання. Дизайн лікарні цілеспрямовано працює на зниження рівня тривожності та страху у пацієнтів, створюючи заспокійливе середовище, що є критично важливим аспектом при проектуванні просторів для підтримки ментального здоров'я та психологічної стабілізації.

Рис.2.18. Загальний вигляд лікарні [39]

Містобудівна ситуація. Будівля розташована на зеленій ділянці поруч з історичним кампусом Крайтон у місті Дамфріс. Розташування на краю зеленої зони дозволило архітекторам майстерно використати ландшафт як терапевтичний інструмент. Проект органічно вписаний у навколишнє середовище завдяки використанню зелених дахів (sedum roofs), що робить будівлю візуально менш масивною та розчиняє її в природному оточенні.

Територія має чітке зонування, де продумана ландшафтна архітектура формує безпечні, але не ізольовані зовнішні простори для прогулянок.

Архітектурні рішення. Проект, розроблений архітектурним бюро Archial (нині NORR), базується на концепції внутрішніх двориків. Лікарня складається з кількох одноповерхових павільйонів, згрупованих навколо шести захищених ландшафтних садів. Це забезпечує максимальне проникнення природного світла в усі палати та зони загального користування, а також дає пацієнтам прямий візуальний і фізичний доступ до природи. Планування уникає довгих і темних коридорів. Усі 85 палат є одномісними та мають власні ванні кімнати, що гарантує приватність та відчуття особистого простору.

Функціональне значення. Midpark Hospital надає комплексні послуги стаціонарного лікування. Вона включає відділення гострих станів для дорослих, відділення інтенсивної психіатричної опіки (IPCU), реабілітаційне відділення, а також спеціалізовані блоки для літніх пацієнтів (з органічними та функціональними розладами). Окрім клінічних зон, тут передбачені багатофункціональні простори для арт-терапії, групових занять та соціалізації.

Інноваційність. Лікарня отримала кілька престижних нагород, зокрема Design Award від Health Facilities Scotland. Її інноваційність полягає в доказовому підході до проектування (evidence-based design), де кожен елемент від кольору стін до планування ландшафту працює як частина терапії. Будівля довела, що сучасний медичний заклад для людей із психічними розладами може бути позбавлений "тюремної" естетики (ґрат, високих парканів), забезпечуючи безпеку через продуману архітектуру, внутрішні сади та непомітний контроль.

Middlefield Autism Spectrum Care Center / Центр опіки для дітей з розладами аутистичного спектра в Міддлфілді (Польський конкурсний проект) (рис. 2.19, 2.20) [40].

Місце розташування: Middlefield, Connecticut, USA

(Розробка концепту: Польща).

Стадія: Концептуальний / Конкурсний проект.

Рік: ~2021-2022 (в рамках міжнародного конкурсу "Autistic Care" від платформи UNI).

Площа: Концептуальна (за умовами конкурсу – компактний дитячий хаб).

Це концептуальна пропозиція, створена польською командою в рамках міжнародного архітектурного конкурсу. Головним завданням було спроектувати денний центр опіки та розвитку спеціально для дітей (орієнтовно 6-річного віку) з розладами аутистичного спектра. Мета проекту це створення сучасного, безбар'єрного простору, який не лише забезпечує безпеку, але й відповідає на складні сенсорні потреби дітей, допомагаючи їм навчатися, гратися та розвиватися без візуального чи акустичного стресу.

Рис.2.19. Проектний вигляд центру [30]

Містобудівна ситуація. Згідно з конкурсним завданням, ділянка розташована в спокійному районі містечка Міддлфілд, на межі житлової забудови та великих зелених масивів. Концепція передбачає максимальне використання навколишньої природи (біофільний дизайн) для створення захищеного буфера. Будівля інтегрується в ландшафт таким чином, щоб формувати безпечні

внутрішні дворики, відділяючи терапевтичний простір центру від непередбачуваних зовнішніх міських подразників (рис. 2.20).

Архітектурні рішення. Проект глибоко спирається на принципи нейроінклюзивного проектування (зокрема, критерії ASPECTSS). Архітектура уникає гострих кутів, заплутаних планувань і довгих коридорів на користь плавних, інтуїтивно зрозумілих маршрутів пересування. Критичну увагу приділено контролю стимулів: використовується розсіяне денне світло, звукопоглинаючі поверхні та приглушена кольорова гама. У матеріалах переважають натуральне дерево та матові текстури, які не створюють відблисків і є приємними на дотик.

Рис.2.20. Ситуаційна схема та генеральний план [40]

Функціональне значення. Будівля задумана як безпечний дитячий простір, де чітко розмежовані різні за рівнем активності зони. Вона включає: приміщення для рухливих ігор та соціалізації, спеціалізовані кімнати для сенсорної інтеграції, класи для занять у малих групах, а також критично важливі "зони усамітнення" (escape spaces) невеликі тихі простори, куди дитина може відійти у разі

сенсорного перевантаження. Окремо виділено блок для роботи персоналу та консультування батьків.

Інноваційність. Інноваційність таких конкурсних концептів полягає в підході "архітектура як терапевтичний інструмент". Будівля не просто виконує роль укриття, вона допомагає регулювати стан дитини. Застосування "сенсорного зонування" (градієнт від галасливих зон до зон абсолютного спокою) та високий рівень просторової передбачуваності дозволяють дітям з РАС легко орієнтуватися, знижують рівень тривожності та сприяють розвитку їхньої самостійності.

Alder Hey Mental Health Centre (Sunflower House & Catkin Centre) / Центр психічного здоров'я дітей Alder Hey (Будинок Соняшника та Кеткін Центр) (рис. 2.21, 2.22) [41].

Місце розташування: Liverpool, UK.

Архітектор: Cullinan Studio.

Стадія: Реалізований проект.

Рік: 2022.

Площа: ~4 000 м² (загальна площа нових корпусів).

Це новітній спеціалізований дитячий та підлітковий центр психічного здоров'я (CAMHS), розташований на базі однієї з найбільших дитячих лікарень Європи. Проект, до складу якого входить стаціонарне відділення "Будинок Соняшника" (Sunflower House) та амбулаторний "Кеткін Центр" (Catkin Centre), був створений для лікування дітей зі складними психічними розладами (включно з розладами харчової поведінки). Головна мета – зруйнувати стигму навколо дитячої психіатрії та створити безпечне, домашнє середовище замість лякаючої клінічної атмосфери.

Містобудівна ситуація. Об'єкт є частиною великого медичного кампусу "Парку здоров'я" (Alder Hey Children's Health Park) у Ліверпулі. Будівля делікатно вписана в ландшафт сусіднього Спрінгфілд-парку. Таке розташування дозволяє пацієнтам мати постійний візуальний та фізичний контакт із природою. Замість ізольованого бетонного блоку, архітектори створили павільйонну структуру, яка

розчиняється в зелені, роблячи межу між лікарнею та парком максимально непомітною та відкритою (рис. 2.22).

Рис.2.21. Зовнішній вигляд будівлі [41]

Архітектурні рішення. Проєкт розроблено відомим британським архітектурним бюро Cullinan Studio. Будівлі зведені з використанням масивних дерев'яних панелей (CLT – cross-laminated timber), що залишаються відкритими в інтер'єрах, надаючи простору теплоти та природного аромату дерева, що діє заспокійливо. Планування стаціонару організовано навколо безпечного внутрішнього саду. Палати мають спеціальні еркери (виступи з вікнами), де діти можуть усамітнитися, читати та безпечно спостерігати за парком. Приміщення заліті природним світлом, а інженерні системи та елементи безпеки максимально приховані від очей, щоб не нагадувати палату.

Функціональне значення. Центр об'єднує як амбулаторні, так і стаціонарні послуги. Стаціонарне відділення розраховане на дітей віком до 13 років зі складними станами. Інфраструктура включає: кімнати для сенсорної інтеграції, простори для арт- та музичної терапії, ігрові зони, навчальні класи (щоб діти не переривали шкільну освіту під час тривалого лікування), а також спеціальні

сімейні кімнати, де батьки можуть комфортно залишатися зі своїми дітьми.

Рис.2.22. Генеральний план [41]

Інноваційність. Головною інновацією є процес "співпроектування" (co-design): архітектори створювали центр у тісній співпраці з колишніми пацієнтами дитячої психіатрії. Саме діти та підлітки обрали назви корпусів, кольорові палітри та наполягли на використанні дерева в інтер'єрі. Крім того, це один із перших у Великобританії медичних закладів такого профілю, де настільки масштабно застосовано біофільний дизайн та екологічні дерев'яні конструкції, що значно знижує вуглецевий слід будівлі та працює як невід'ємна частина терапії.

Strait Culture and Art Centre / Центр культури та мистецтв протоки (рис. 2.23, 2.24) [42].

Місце розташування: Фучжоу, Китай.

Архітектор: PES-Architects.

Стадія: Реалізований проект.

Рік: 2018.

Площа: ~153 000 м².

Це масштабний культурний хаб, збудований на березі річки Міньцзян. Дизайн комплексу натхненний пелюстками жасмину – офіційної квітки міста Фучжоу. Метою проєкту було створення нового знакового центру (лендмарку), який би не лише вміщував різноманітні культурні функції, але й відображав історичний зв'язок регіону з виробництвом порцеляни та морськими торговельними шляхами.

Рис.2.23. Зовнішній вигляд будівлі [42]

Містобудівна ситуація. Об'єкт розташований у новому районі міста (Mawei New Town) безпосередньо на набережній. П'ять масивних "пелюсток" комплексу розгорнуті віялом у бік річки, утворюючи велику відкриту площу перед водою (рис. 2.24). Комплекс слугує сполучною ланкою між урбаністичним середовищем та природним річковим ландшафтом, маючи прямі виходи до води, інтегровані прогулянкові зони та зручне сполучення з підземними транспортними вузлами (метро).

Архітектурні рішення. Проєкт розробило фінське архітектурне бюро PES-Architects. П'ять окремих будівель об'єднані спільним прозорим вестибюлем на нижньому рівні та великою експлуатованою терасою. Фасади облицьовані білими керамічними панелями та масштабними керамічними жалюзі (louvers), що захищають від інтенсивного південного сонця, зберігаючи при цьому прозорість конструкції. В інтер'єрах активно використовується твердий бамбук

(у концертному залі) та спеціально розроблена акустична кераміка (в оперному театрі), що формує плавні, біоморфні об'єми.

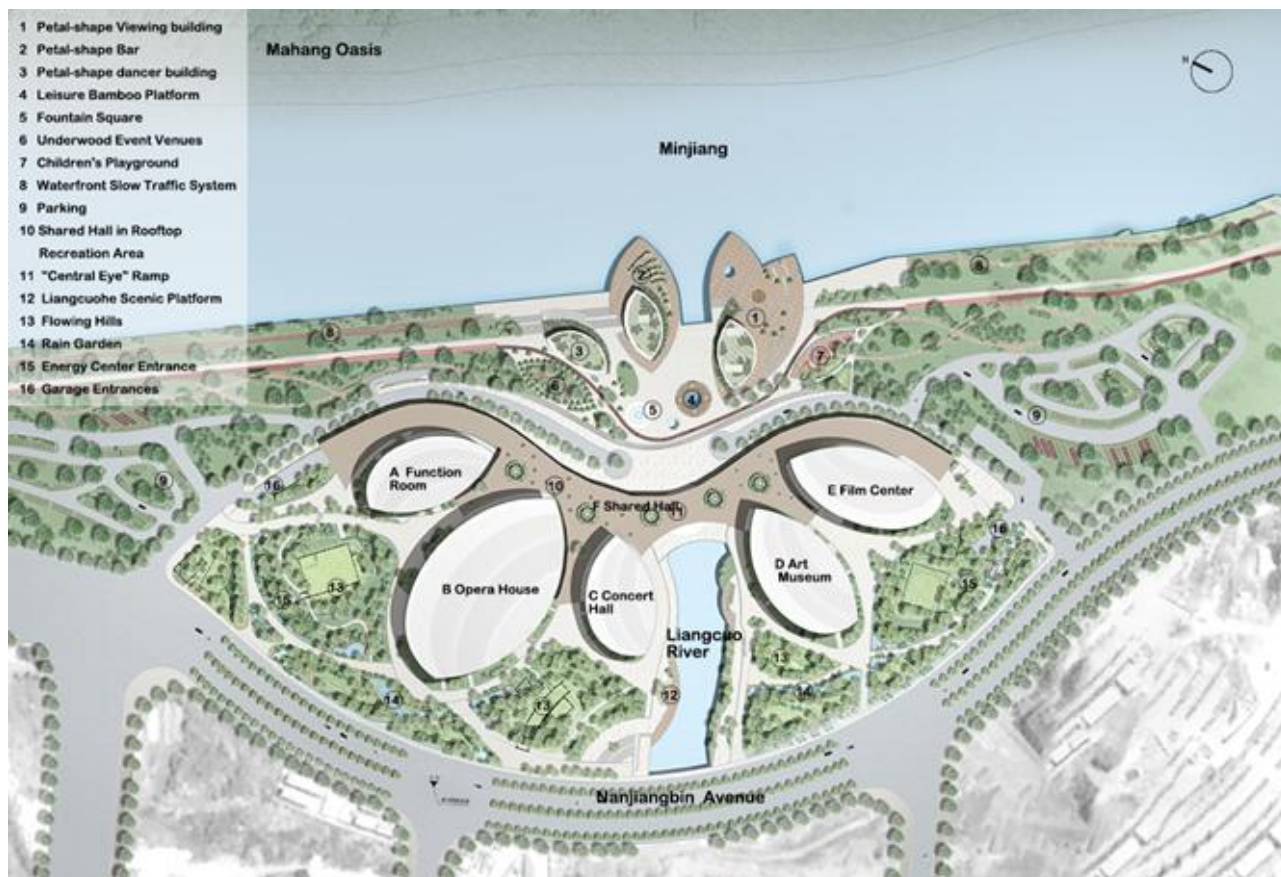

Рис.2.24. Генеральний план [42]

Функціональне значення. Центр складається з п'яти основних тематичних блоків: оперний театр (на 1600 місць), великий концертний зал (на 1000 місць), багатофункціональний театр (на 700 місць), виставковий зал мистецтв та кіноцентр. Крім того, на території розміщені комерційні площі, ресторани та підземний паркінг. Усі ці функції інтегровані в єдиний громадський простір, який працює не лише під час вистав, а й як повсякденна міська площа для відпочинку.

Інноваційність. Найбільшою інновацією проєкту є безпрецедентне використання кераміки як головного будівельного, сонцезахисного та акустичного матеріалу. Для інтер'єру оперного театру архітектори за допомогою параметричного моделювання розробили унікальні керамічні панелі (понад 1,5 мільйона штук) із топографічними мотивами. Кожна деталь була розрахована комп'ютерними алгоритмами для забезпечення ідеальної акустики залу, що є

прикладом геніального поєднання стародавніх китайських ремісничих традицій з передовими цифровими технологіями проєктування.

Center for BrainHealth / Центр здоров'я мозку (та Інститут продуктивності мозку) (рис. 2.25, 2.26) [43].

Місце розташування: Dallas, Texas, USA.

Архітектор: Page (Page Southerland Page).

Стадія: Реалізований проєкт.

Рік: 2017.

Площа: ~5 700 м².

Це передовий науково-дослідний та клінічний центр при Університеті Техасу в Далласі, присвячений вивченню, захисту та відновленню людського мозку. На відміну від традиційних психіатричних чи неврологічних клінік, фокус тут зміщений на проактивний підхід — тренування когнітивної витривалості, нейропластичності та покращення "фітнесу мозку" для здорових людей, а також реабілітацію після травм та підтримку при когнітивних змінах.

Рис.2.25. Зовнішній вигляд будівлі [43]

Містобудівна ситуація. Об'єкт розташований у жвавому медичному та комерційному районі Далласа, відокремлено від головного академічного

кампусу університету. Таке міське розташування робить його максимально доступним для громади. Будівля спроектована не як закритий інститут, а як відкритий громадський хаб. Інтеграція ландшафтного дизайну навколо комплексу створює зелену буферну зону, яка допомагає відвідувачам психологічно "переключитися" від галасливих міських магістралей до простору, налаштованого на глибоку когнітивну роботу та концентрацію.

Архітектурні рішення. Проєкт розробило відоме архітектурне бюро Page (Page Southerland Page). Найбільш впізнавано рисою є еліптичний головний фасад, оздоблений білими алюмінієвими ламелями різної глибини. Цей патерн є яскравим прикладом біомімікрії: він візуально імітує звивини лобової частки людського мозку (префронтальної кори). Внутрішній простір побудований за принципами нейроархітектури: інтуїтивно зрозуміла навігація (для зниження когнітивного навантаження), мінімізація візуального шуму, використання природних матеріалів та максимальне проникнення денного світла крізь просторий центральний атриум.

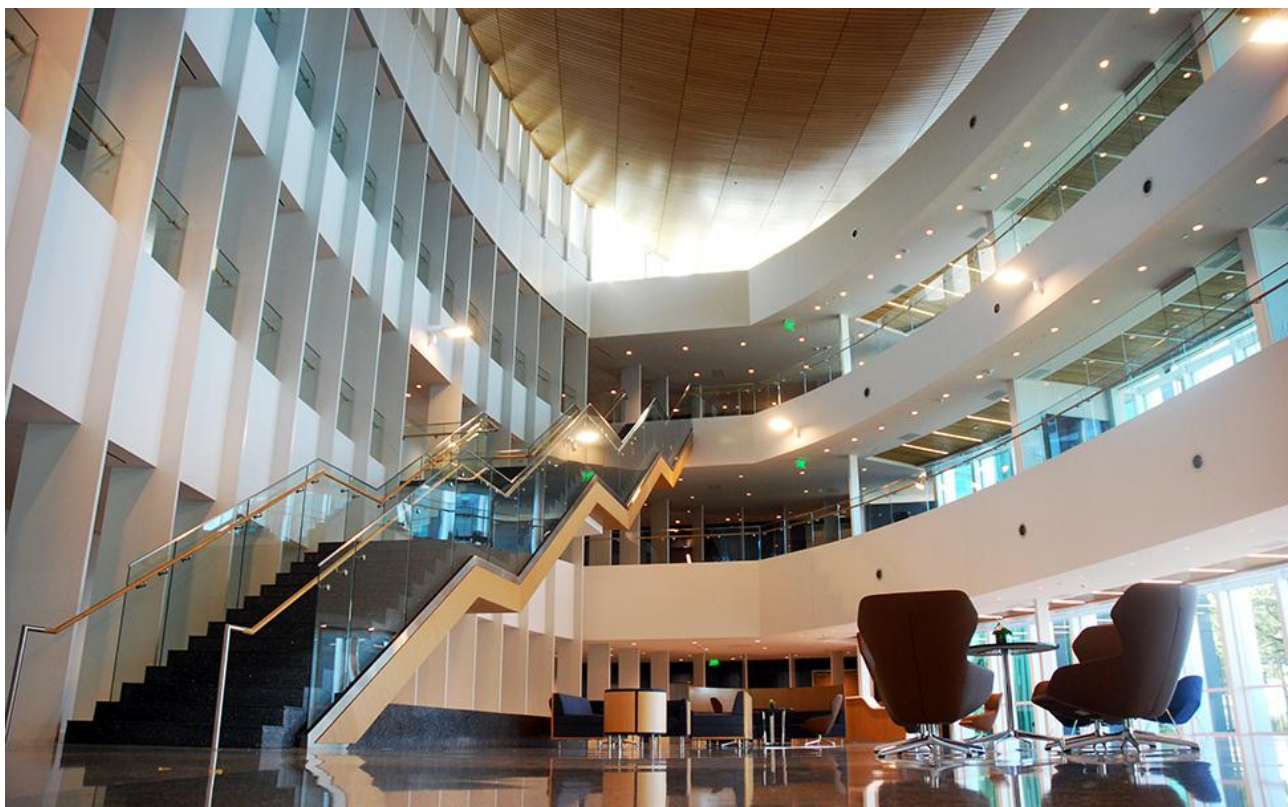

Рис.2.26. Внутрішній вигляд будівлі [43]

Функціональне значення. Центр поєднує наукові дослідження та практичні тренування. Тут розміщені лабораторії нейровізуалізації (сучасні МРТ-сканери), інноваційні кімнати віртуальної реальності (зокрема для соціального тренування підлітків з аутизмом або соціальної адаптації ветеранів), простори для когнітивних тренувань, а також великі багатофункціональні зали для публічних лекцій, воркшопів і просвітницької діяльності.

Інноваційність. Інноваційність проєкту полягає в архітектурному втіленні концепції "мозок як м'яз, який можна і треба тренувати". Будівля сама по собі є інструментом для покращення здоров'я: її дизайн базується на доказових дослідженнях (evidence-based design), що мінімізує стрес і стимулює креативність. Крім того, це один з перших у світі центрів, де передові нейробиологічні дослідження (включно з VR-технологіями) миттєво перетворюються на практичні тренувальні програми для звичайних людей у межах єдиного архітектурного середовища.

Lagmansgården Residential Care Institution / Заклад інтернатного догляду та спецшкола «Лагмансгорден» (рис. 2.27) [44].

Місце розташування: Pietarsaari, Finland.

Архітектор: Anttinen Oiva Architects.

Стадія: Реалізований проєкт.

Рік: 2025.

Площа: 3 053 м².

Це новий піонерський заклад інтернатного догляду та спеціальної освіти для дітей і молоді, які потребують інтенсивної опіки та реабілітації. Проєкт був розроблений на основі масштабних досліджень Фінського інституту охорони здоров'я та соціального забезпечення (THL). Головна мета – відійти від інституційного нагляду та створити абсолютно нову модель підтримуючого, домашнього середовища, де природа та архітектура спільно працюють на зцілення і відновлення молоді після складних життєвих обставин.

Рис.2.27. Зовнішній вигляд будівлі [44]

Містобудівна ситуація. Об'єкт розташований на західному узбережжі Фінляндії, посеред спокійного столітнього соснового лісу, поруч із озером. Архітектори розташували будівлі навколо великого центрального внутрішнього двору, який каскадом відкривається до берегової лінії. Таке планування максимально дбайливо ставиться до існуючого ландшафту (будівництво велося зі збереженням дерев) та заохочує вихованців до активного відпочинку на свіжому повітрі, створюючи безпечний, але не замкнутий у стінах простір.

Архітектурні рішення. Проєкт розробило відоме фінське бюро Anttinen Oiva Architects. Архітектура натхненна традиційним місцевим будівництвом регіону Остроботнія – лаконічні форми, одноповерхова структура та широкі карнизи дахів. Головним будівельним та візуальним матеріалом виступають масивні дерев'яні панелі CLT (поперечно-клеєна деревина). Дерево залишили відкритим як на фасадах (сучасна інтерпретація традиційної рейкової обшивки), так і в інтер'єрах, що створює дуже теплу, спокійну та терапевтичну атмосферу, далеку від "казенного" закладу.

Функціональне значення. Комплекс гармонійно об'єднує житлові, навчальні та терапевтичні простори під одним великим світлим металевим дахом. Заклад розрахований на проживання у 20 індивідуальних кімнатах, які поділені на чотири окремі житлові блоки. Крім житла, інфраструктура включає повноцінну школу зі спеціалізованими класами, зони для відпочинку та хобі, адміністративні приміщення, а також велику спільну кухню та їдальню, що підкреслює концепцію "великої родини".

Інноваційність. Lagmansgården встановлює новий національний еталон для проєктування центрів захисту дітей та спецшкіл у Фінляндії. Інноваційність полягає у бездоганному використанні низьковуглецевої дерев'яної архітектури (CLT) для створення біофільного терапевтичного середовища. Також інноваційним є соціальний підхід (co-design): у розробці дизайну та виборі кольорів інтер'єру брали участь самі вихованці закладу (вони навіть власноруч виготовили частину меблів для віталень), що повертає їм відчуття контролю над власним життям та простором.

The Leaf – Canada's Diversity Gardens / Ботанічний павільйон «The Leaf» (Сади розмаїття Канади) (рис. 2.28, 2.29) [45].

Місце розташування: Assiniboine Park, Winnipeg, Manitoba, Canada.

Архітектор: KPMB Architects, Architecture49 та HTFC Planning & Design.

Стадія: Реалізований проєкт.

Рік: 2022.

Площа: ~8 000 м² (площа будівлі), розташована на території 12 га відкритих садів.

Це надсучасний ботанічний павільйон та критий біом, який є центральним елементом масштабного проєкту «Сади розмаїття Канади». Головна мета проєкту – дослідити глибокий зв'язок між людьми та рослинами через призму різних культур та кліматичних зон. Це унікальний простір, де в умовах суворих канадських зим цілий рік зберігаються багаті тропічні та середземноморські екосистеми, створюючи оазу для відпочинку та просвітництва.

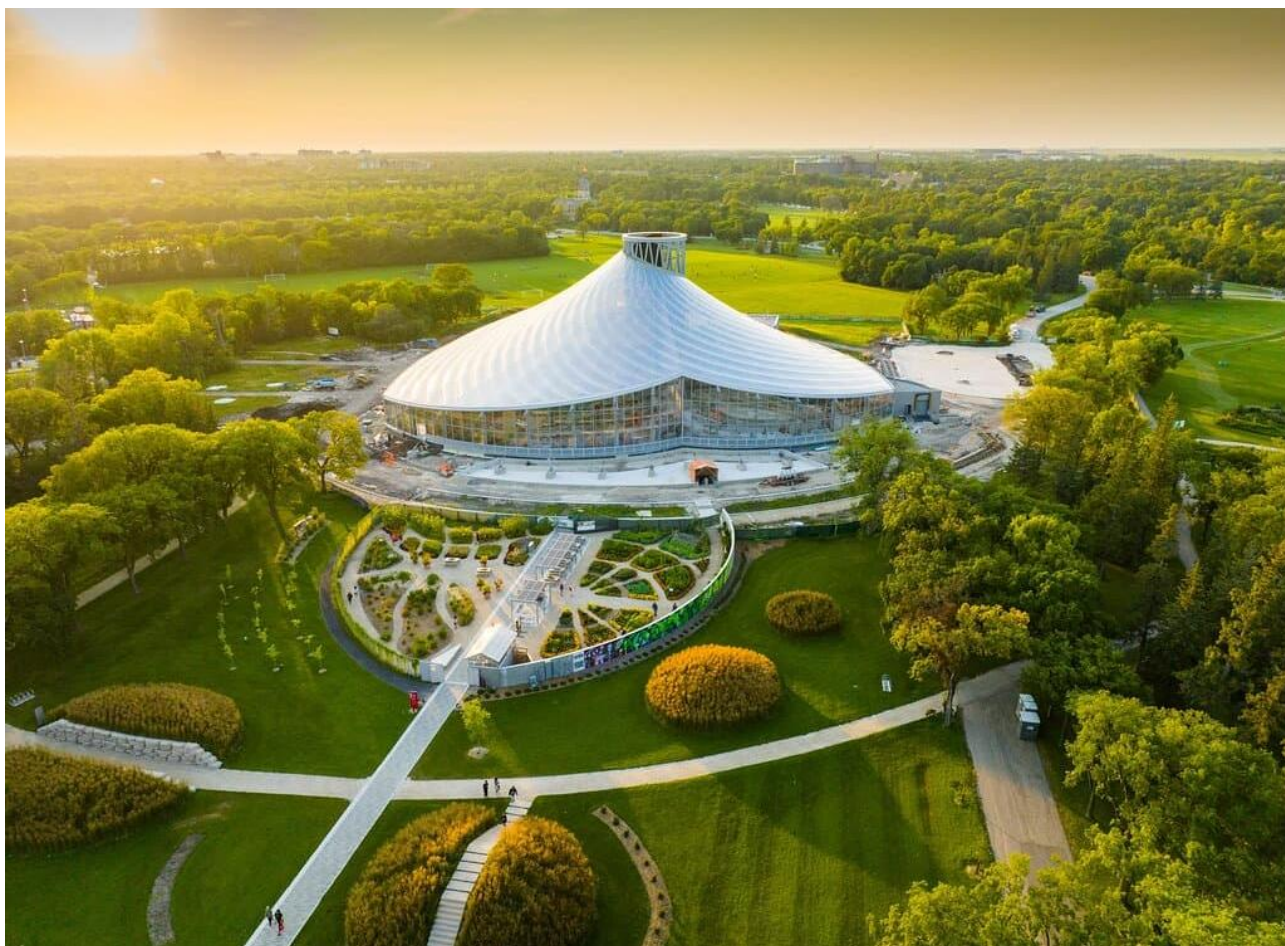

Рис.2.28. Зовнішній вигляд будівлі [45]

Містобудівна ситуація. Об'єкт розташований у центрі історичного парку Ассінібойн (Assiniboine Park) у Вінніпезі. Будівля є яскравою архітектурною домінантою, що височіє над плоским прерійним ландшафтом. Вона органічно пов'язана з навколишнім середовищем завдяки масштабній сітці нових тематичних відкритих садів (зокрема, Саду корінних народів та Кулінарного саду), які радіально розходяться від павільйону, стираючи межу між внутрішньою та зовнішньою парковою зонами.

Архітектурні рішення. Проєкт розроблено провідним канадським бюро KPMV Architects спільно з Architecture49 та ландшафтними архітекторами HTFC Planning & Design. Головним візуальним та інженерним елементом є унікальний дах, форма якого натхненна спіраллю Фібоначчі та нагадує розгорнутий зелений листок. Замість важкого скла для даху використано систему подушок із надлегкого, прозорого матеріалу ETFE (етилентетрафторетилен), натягнутого на складну вантову (кабельну) конструкцію. Це дозволяє пропускати максимальну

кількість сонячного світла, включаючи життєво необхідний для рослин ультрафіолет.

Рис.2.29. Внутрішній вигляд будівлі [45]

Функціональне значення. Будівля функціонує як гігантська жива лабораторія. Всередині розташовані чотири окремі кліматичні зони: великий тропічний біом (із найвищим у Канаді 30-метровим внутрішнім водоспадом), середземноморський біом, оранжерея для змінних квіткових експозицій та спеціальний павільйон із живими метеликами. Також комплекс включає освітні класи, зали для заходів та ресторан Gather Craft Kitchen & Bar, меню якого базується на інгредієнтах, вирощених безпосередньо в садах комплексу.

Інноваційність. Інноваційність павільйону полягає в його безпрецедентній кліматичній стійкості. Вінніпег відомий своїми екстремальними перепадами температур (від -40°C взимку до $+35^{\circ}\text{C}$ влітку). Мембрана ETFE має чудові теплоізоляційні властивості. У поєднанні з геотермальним опаленням, системами природної вентиляції та інтелектуальним клімат-контролем, будівля

здатна підтримувати ідеальні тропічні умови з мінімальними енергозатратами та вуглецевим слідом, що робить її видатним прикладом екологічного інжинірингу.

Висновок:

Проведений аналіз вітчизняних та світових аналогів у сфері центрів психічного здоров'я та сенсорної терапії засвідчує, що сучасна архітектура таких закладів поступово трансформується від суто медичної моделі до гуманістично орієнтованого простору, де середовище виступає повноцінним інструментом терапевтичного впливу. У міжнародній практиці центри сенсорної та нейророзвиткової підтримки формуються на основі принципів evidence-based design та trauma-informed architecture, що передбачають врахування психологічних, фізіологічних і поведінкових особливостей користувачів. Простір у таких об'єктах не є нейтральним фоном, а свідомо спроектованою системою впливу на емоційний стан, концентрацію, рівень тривожності та здатність до саморегуляції. Значна увага приділяється природному освітленню з можливістю його регулювання, м'якій акустиці, відсутності різких кутів і контрастів, органічним маршрутам руху без перевантажених вузлів перетину, використанню натуральних матеріалів і тактильно різноманітних поверхонь. Планувальна структура зазвичай включає адаптаційні зони, індивідуальні сенсорні кімнати, простори для групової терапії, релаксаційні приміщення та інтегровані зелені дворики або терапевтичні сади, що знижують сенсорне перевантаження і формують відчуття безпеки.

Вітчизняний досвід демонструє позитивну динаміку розвитку реабілітаційної та психосоціальної інфраструктури, особливо в умовах зростаючої потреби у психологічній підтримці населення. Нові або реконструйовані центри психічного здоров'я характеризуються прагненням до більш відкритих, світлих та доступних просторів, використанням нейтральної кольорової гами, створенням комфортних інтер'єрів, орієнтованих на людину. Водночас більшість існуючих об'єктів зосереджена переважно на функціональному забезпеченні терапевтичного процесу, а не на цілісній концепції сенсорно-адаптивного середовища. Часто недостатньо опрацьованими

залишаються питання акустичного комфорту, варіативності освітлення, гнучкості просторових сценаріїв та градації рівнів сенсорного навантаження. Також обмежено представлена практика інтеграції природного середовища як невід'ємного елементу терапії.

Отже, узагальнення світового та національного досвіду дозволяє сформулювати ключовий висновок: ефективний центр сенсорної терапії має проєктуватися як комплексна система, де архітектура, світло, матеріал, звук, масштаб і пластика простору працюють у синергії з терапевтичними методиками. Поєднання принципів інклюзивності, багатофункціонального зонування, природоорієнтованих рішень та гнучкості використання приміщень із урахуванням локального контексту створює передумови для формування якісно нового типу лікувально-реабілітаційного середовища в Україні. Таким чином, аналіз аналогів підтверджує необхідність переходу від традиційної медичної архітектури до концепції простору, що не лише обслуговує процес терапії, а стає його активним учасником і каталізатором відновлення.

3. МІСТОБУДІВНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ

3.1. Історична довідка по території забудови

З погляду адміністративно-територіального поділу, досліджуваний майданчик належить до Оболонського району столиці, залігши в її північній частині — на теренах історичного курорту Пуща-Водиця. Цей анклав традиційно сприймається як головна кліматична та лісова оздоровниця Києва, що здавна розвивалася як осередок заміського відпочинку, інтегрований у природне середовище.

Етимологія топоніма відображає дві фундаментальні ландшафтні складові: «пуща» вказує на реліктові щільні ліси, а «водиця» маркує розгалужену гідрографічну мережу з малих річок, струмків і каскадів озер. Саме ці природно-географічні фактори заклали вектор подальшого освоєння краю, який тривалий час функціонував виключно як заповідне мисливське та лісове угіддя, уникаючи масової урбанізації.

Вектор розвитку докорінно змінився наприкінці XIX сторіччя, коли локація трансформувалася у престижний дачний супутник Києва. Тутешній сосновий бор почав забудовуватися приватними резиденціями, віллами та літніми павільйонами, де проводила теплий сезон міська інтелігенція. Архітектурне обличчя тогочасної забудови вирізнялося витонченим дерев'яним зодчеством — майстри оздоблювали фасади складним мереживним різьбленням, надаючи кожній споруді унікального пластичного вирішення. Поодинокі автентичні об'єкти, що вціліли до нашого часу, досі акумулюють дух старовинного європейського курорту.

Каталізатором інтеграції передмістя в міську структуру стало відкриття на початку XX століття унікальної трамвайної лінії, яка налагодила регулярне сполучення між Пущею-Водицею та Подолом. Завдяки доступному транспортному зв'язку рекреація перестала бути елітарною, перетворившись на масове місце дозвілля киян.

Радянський період ознаменувався інституціоналізацією курортної зони: протягом XX століття тут розгорнулася мережа санаторно-курортних комплексів, профілакторіїв, дитячих оздоровчих центрів та пансіонатів. Цілющий мікроклімат хвойного лісу, збагачене фітонцидами повітря та мальовничі водойми лягли в основу створення потужного лікувально-реабілітаційного кластера.

Сьогодні ця локація зберігає статус найменш урбанізованого та екологічно чистого району Києва. Проектований об'єкт локалізовано біля русла річки Коноплянки та дзеркала ставка Двірець, безпосередньо на межі з лісовим масивом. Синергія водного простору, природного оточення та захищеність від міського антропогенного тиску стали головними детермінантами при виборі даного майданчика для створення сучасного об'єкта відновлення.

3.2. Містобудівна ситуація

Майданчик, виділений під будівництво, інтегровано у планувальну структуру Оболонського району міста Києва (історична рекреаційна зона Пуща-Водиця). Територія позиціонується як масштабний зелений клин мегаполіса, де

переважає низька щільність морфології забудови, представлена об'єктами оздоровчого призначення та малоповерховим приватним сектором.

Функціональне використання прилеглих територій має чітку лікувально-профілактичну та лісопаркову спрямованість. Периметр ділянки оточений діючими та законсервованими санаторіями, базами відпочинку та літніми резиденціями. Така специфіка оточення є результатом тривалого історичного розвитку простору, який і сьогодні безкомпромісно виконує функцію оздоровлення міського населення.

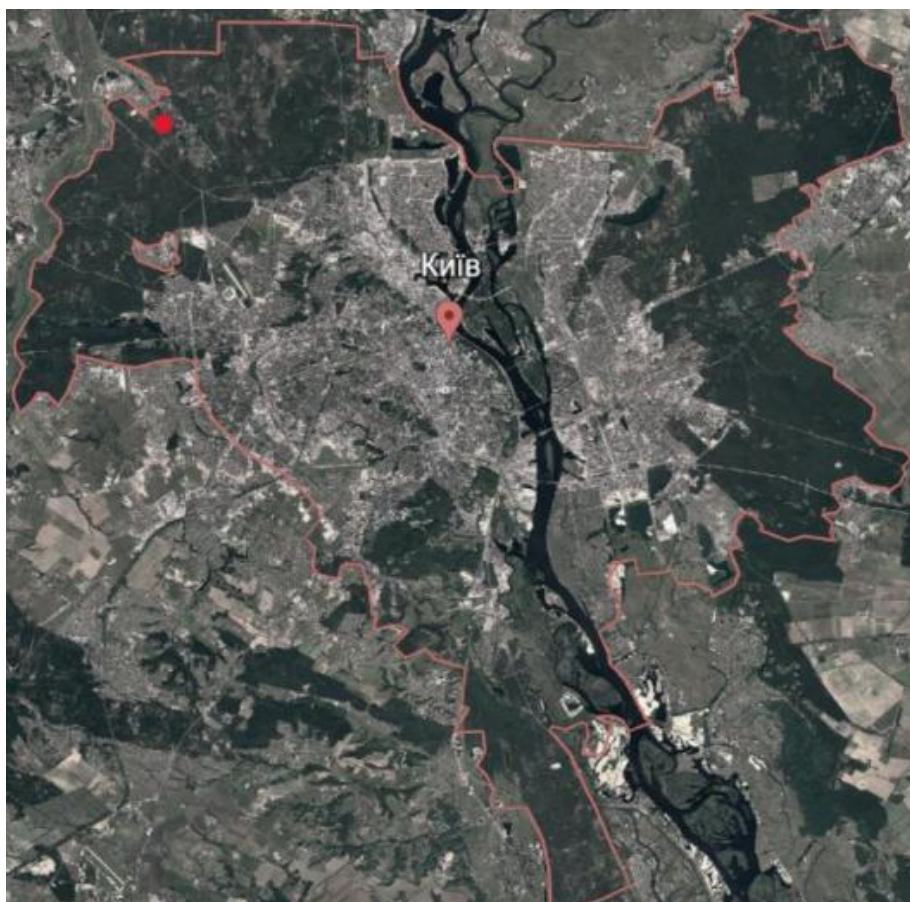

Рис. 3.3. Схема розміщення досліджуваної ділянки у загальній структурі загальноміського плану

Природний каркас району має домінантне значення: межі ділянки безпосередньо межують із акваторією ставка Двірець і заплавою річки Коноплянки, плавно переходячи у густі масиви соснового бору. Завдяки наявності великих водних поверхонь, щільного лісового заклону та

розосередженості навколишніх будівель, тут формується унікальний акустичний комфорт із мінімальним рівнем шумового забруднення.

Рис. 3.4. Видовий кадр природного оточення Пуці-Водиці

Геоморфологічні особливості території проєктування визначаються вираженим природним рельєфом із помірним падінням вертикальних відміток. Цей ландшафтний фактор було закладено в основу об'ємно-просторової концепції: архітектурні об'єми інтегруються безпосередньо в існуючий укіс, що мінімізує обсяги земляних робіт та зберігає недоторканим природний ландшафт. Падіння рельєфу дало змогу спроектувати терасовані рекреаційні зони, розкрити панорамні краєвиди на дзеркало ставка та забезпечити безбар'єрний візуальний та фізичний зв'язок пацієнтів із природою.

Рис. 3.5. Фотофіксація сучасного стану прибережної зони біля ставка Двірець

Вагомим містобудівним плюсом локації є баланс між ізолюваністю та транспортною доступністю. Історична трамвайна лінія забезпечує пряму комунікацію з діловими та культурними районами (зокрема з Подолом), а розгалужена мережа автодоріг дозволяє швидко дістатися ключових артерій

міста. Проте, завдяки буферній лісовій зоні, ділянка повністю захищена від негативного впливу транзитних магістралей.

Рис. 3.6. Аерофотозйомка території проєктування та прилеглих лісових угідь

Підсумовуючи аналіз, можна стверджувати, що унікальне поєднання ландшафтно-екологічних переваг, історично сформованої оздоровчої специфіки району та належної транспортної логістики створює ідеальне підґрунтя для зведення тут центру сенсорної терапії, спрямованого на комплексне ментальне та фізичне відновлення людини.

3.3. Опис генерального плану

Генеральний план Центру сенсорної терапії розроблено на основі принципів екологічної інтеграції, ландшафтного урбанізму та створення інклюзивного терапевтичного середовища. Планувальне рішення архітектурного ансамблю продиктоване складною геоморфологією ділянки — наявністю вираженого природного схилу, реліктових лісових насаджень та безпосереднім виходом до акваторії ставка Двірець.

Ключовим композиційним прийомом стало терасоване введення головного об'єму комплексу безпосередньо в існуючий рельєф. Конструкція першого

поверху частково заглиблена в товщу схилу, що дозволило суттєво зменшити візуальний та антропогенний тиск на ландшафт, а також оптимізувати енергоефективність споруди за рахунок природної теплоізоляції ґрунту. Наступні рівні — другий та третій поверхи — розташовані каскадно, повторюючи природну пластику топографічної поверхні. Таке рішення дало змогу забезпечити кожному ярусу пряме розкриття на панорами водойми та сформувати експлуатовані тераси.

Головна концептуальна ідея генерального плану полягає у формуванні мультисенсорного простору, де кожна функціональна зона стимулює певні канали сприйняття (зоровий, слуховий, тактильний, нюховий) і сприяє психоемоційному розвантаженню відвідувачів. Архітектурне зонування передбачає чіткий розподіл території за ступенем активності та приватності: від динамічної вхідної групи до абсолютно тихих, медитативних локацій.

Важливою складовою генерального плану є розвинена мережа благоустрою та рекреації на відкритому повітрі. Внутрішній простір комплексу органічно переходить у замкнений терапевтичний сад — ядро сенсорної стимуляції. Сад наповнений спеціально підібраними типами мощення (для тактильних відчуттів при ходьбі босоніж), каскадами акустичних струмків, що маскують міський шум, та фіто-зонами з ароматичними рослинами.

Для розширення функціонала центру та забезпечення автономності відвідувачів, на ділянці запроєктовано кластер відокремлених будиночків для короткотривалого проживання, які виконують функцію еко-готелю. Ці затишні модульні об'єми точково інтегровані поміж існуючих сосен у найбільш ізольованій зоні майданчика, що гарантує гостям максимальну приватність, спокій та безпосередній контакт із живою природою.

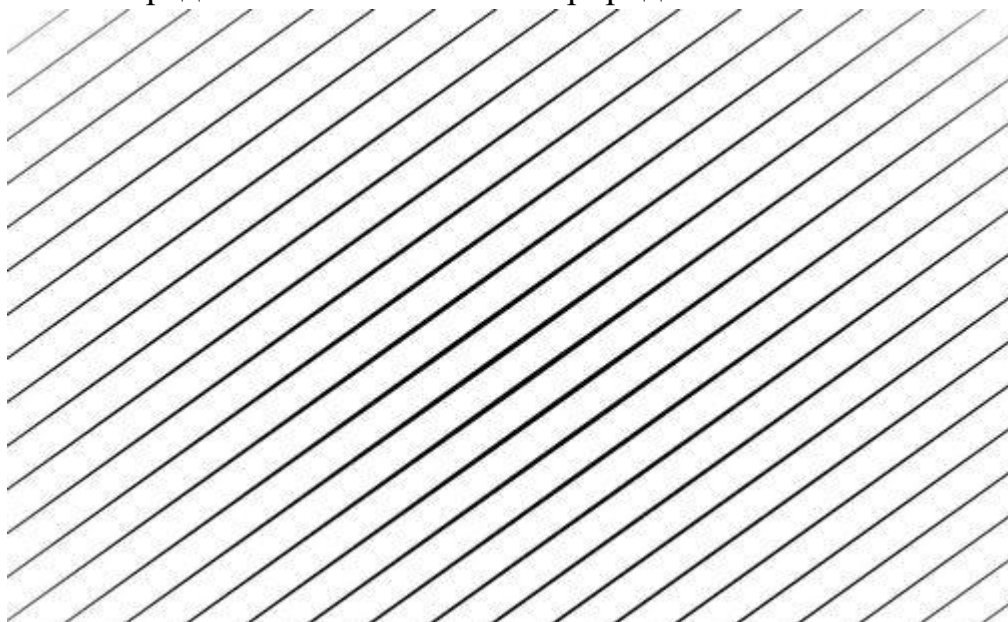

Рис. 3.7. Генеральний план Центру сенсорної терапії

Особлива увага в проєкті приділена взаємодії архітектурного середовища з водним ресурсом. Просторова вісь комплексу завершується розгалуженою прогулянковою зоною вздовж берегової лінії ставка Двірець. Набережна трактована як лінійна сенсорна алея з майданчиками для медитацій та завершується винесеним на воду дерев'яним пірсом. Пірс слугує багатофункціональною платформою для проведення занять з акватерапії, занять йогою та статичного споглядання водної гладі.

При трасуванні прибережних споруд та головного корпусу суворо дотримано водоохоронного законодавства: вся капітальна забудова винесена за межі прибережної захисної смуги, що гарантує збереження екосистеми водойми та повністю відповідає чинним містобудівним та екологічним нормативам.

3.3.1. Функціональне зонування території

Територію Центру сенсорної терапії розділено на окремі ділянки з урахуванням природного рельєфу, наявних лісових насаджень та потреб відвідувачів. Таке планування дозволяє чітко розмежувати зони для відпочинку, лікування, проживання та господарських потреб, зберігаючи при цьому зручні зв'язки між ними.

Основу всього проєкту становить будівля самого центру. Вона цікаво вписана в схил: її перший поверх частково заглиблений у землю, а другий і третій поверхи піднімаються вище, повторюючи форму пагорба. У цьому головному корпусі зосереджені всі основні кімнати для процедур, сенсорних занять, навчання та спілкування. Перед головним входом облаштовано майданчик, де відвідувачі можуть зручно вийти з транспорту.

Збоку від будівлі розташований терапевтичний сад. Він слугує затишним простором під відкритим небом для проведення занять на свіжому повітрі за допомогою звуків, ароматів і тактильних відчуттів, а також є додатковим місцем для відпочинку та спокійних прогулянок пацієнтів.

У більш усамітненій частині ділянки, посеред соснового лісу, розташована зона відпочинку з невеликими готельними будиночками. Вони призначені для короткочасного проживання гостей і спроектовані так, щоб забезпечити людям повну тишу, спокій та постійний контакт із природою.

Важливою частиною території є зона біля озера Двірець. Тут облаштовані прогулянкові доріжки, місця для відпочинку та дерев'яний пірс. Ця локація дозволяє пацієнтам перебувати біля води, споглядати пейзаж і проводити як індивідуальні, так і групові терапевтичні заняття на свіжому повітрі.

Господарська зона зміщена вбік від основних місць відпочинку та прогулянок пацієнтів. Вона має свій технічний двір та майданчики для обслуговування. Завдяки цьому персонал може підтримувати роботу центру, не заважаючи відпочиваючим і не порушуючи тишу в житлових та лікувальних зонах.

3.3.2. Рух пішоходів і транспорту

Рух транспорту та пішоходів на території центру організовано так, щоб усім було зручно пересуватися, а перебування на ділянці залишалося повністю безпечним.

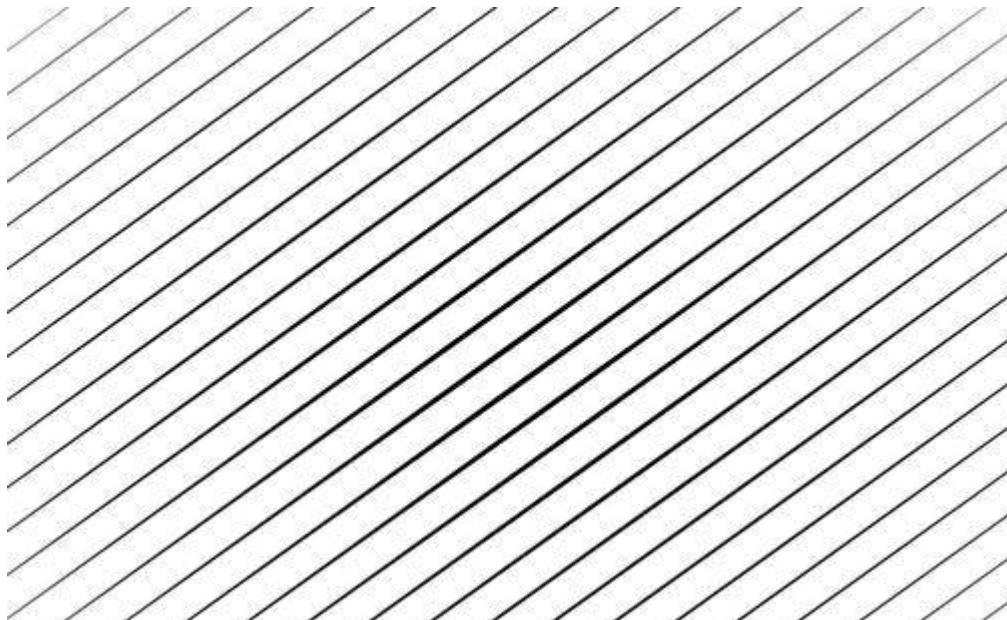

Рис. 3.8. Схема руху пішоходів і транспорту на території центру

Заїзд на ділянку влаштований з північно-східного боку по вже існуючій дорозі. Біля входу в будівлю є майданчик для швидкої зупинки авто та висадки пасажирів.

Для автомобілів передбачено два типи парковок:

Підземний паркінг — розташований у заглибленій частині першого поверху будівлі. Він призначений для тривалої стоянки машин працівників та мешканців готельних будиночків, щоб автомобілі не займали зелену територію центру.

Наземна парковка — відкрита гостьова стоянка біля в'їзду, де виділено окремі розширені місця для автомобілів людей з інвалідністю та інших маломобільних груп.

Дороги на території спроектовані так, щоб автотранспорт міг під'їхати до всіх важливих точок. Машини, які привозять продукти чи технічні товари, користуються окремим під'їздом до господарського двору, тому вони не перетинаються з людьми, які гуляють. Також навколо головного корпусу

зроблено пожежний проїзд, що дозволяє рятувальній техніці вільно дістатися до будь-якої частини будівлі та розвернутися у разі потреби.

Основою для пішоходів є мережа доріжок, які сполучають головний корпус, бічний терапевтичний сад, лісові будиночки-готелі та берег озера. Усі тротуари та стежки зроблені рівними й зручними, щоб ними могли легко користуватися всі без винятку відвідувачі, зокрема люди на візках чи похилого віку.

Головна прогулянкова алея веде від будівлі центру через ліс прямо до ставка Двірець, де завершується пірсом. Цей маршрут є важливою частиною сенсорної терапії, адже пацієнти під час ходьби можуть слухати шум дерев і води, що позитивно впливає на їхній стан.

3.3.3. Техніко-економічні показники генерального плану

Площа території – 20 000 м² (100%)

Площа забудови – 0000 м² (00%)

Площа озеленення та благоустрою – 00000 м² (00%)

Площа мощення – 0000 м² (00%)

4. АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНЕ РІШЕННЯ

Внутрішня структура та об'ємно-просторова композиція Центру сенсорної терапії розроблені на основі каскадного принципу, що дозволило гармонійно вписати триповерховий об'єм будівлі в існуючий природний схил. Планувальне вирішення комплексу підпорядковане технологічним вимогам закладу та логіці поступового переходу від динамічних громадських зон до тихих лікувальних і медитативних просторів. Загалом будівля функціонально розділена по вертикалі на три рівні, кожен з яких виконує свою роль у процесі реабілітації пацієнтів.

Планувальна структура першого поверху сформована з урахуванням інтеграції будівлі в складний природний рельєф. Через каскадне розташування об'єму на схилі, тильна частина поверху частково заглиблена в ґрунт, що дозволило раціонально розмістити там зони, які не потребують природного освітлення, а саме — захисну споруду (укриття) та закриту підземну парковку для автомобілів.

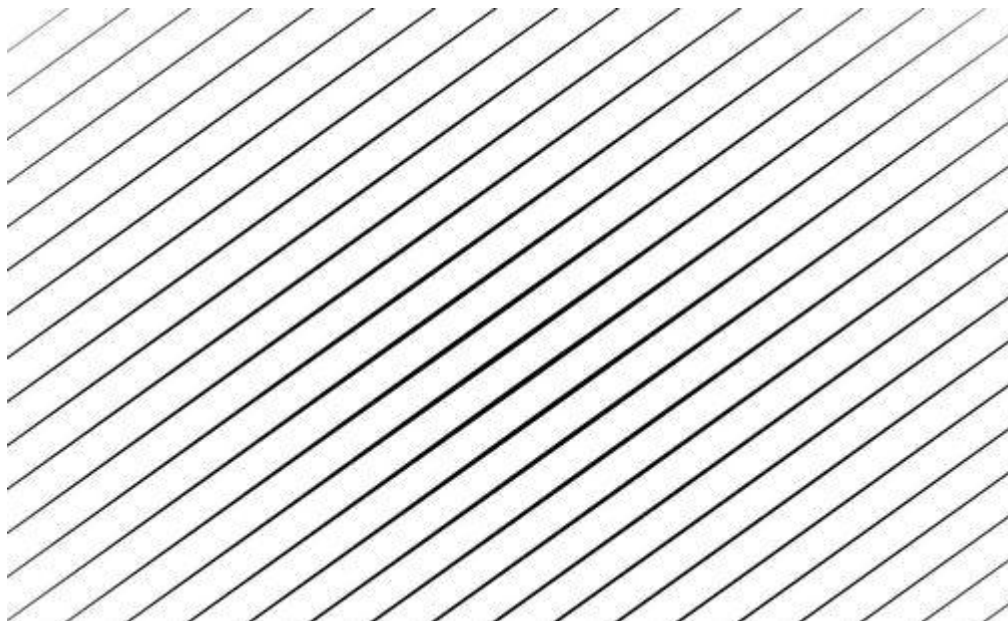

Рис.4.1. План першого поверху

Головний вхід до центру веде у просторий двосвітний вестибюль (атріум заввишки у два поверхи). Цей простір є основним розподільчим вузлом будівлі, де облаштовано відкриту рецепцію, гардероб, а також комфортні зони очікування та відпочинку з м'якими меблями для відвідувачів.

Більшу частину площі першого поверху займає великий блок СПА-зони та водолікування. Його планування підпорядковане ідеї сенсорного відновлення та включає такі функціональні елементи:

Вхідна група СПА: окрема стійка реєстрації (рецепція), винесена в центр планувальної структури для зручного контролю та розподілу потоків відвідувачів, а також роздільні чоловічі та жіночі роздягальні, обладнані душовими й санвузлами.

Термальний комплекс: каскад приміщень із різними температурними та сенсорними режимами — сольова кімната, аромасауна, класичні типи саун, а також контрастна снігова кімната.

Аквазона: включає два басейни. Головний плавальний басейн є композиційним акцентом усього поверху. Його витягнуто вздовж великого панорамного скління, що забезпечує прямий візуальний зв'язок із водним дзеркалом ставка Двірець та навколишнім лісом. Другий, менший басейн, призначений для спеціальних терапевтичних та гідромасажних процедур.

Усі приміщення першого поверху пов'язані між собою зручними та безпечними переходами, які повністю відповідають вимогам інклюзивності (безбар'єрності), а вертикальний зв'язок із верхніми рівнями здійснюється за допомогою ліфтів та сходових кліток.

Планувальна структура другого поверху принципово відрізняється від першого і має розгалужену композицію. Вона сформована з п'яти великих окремих корпусів (блоків), які візуально та функціонально об'єднані між собою критими переходами з панорамним склінням. Таке рішення створює ефект «відкритого простору», наповнює інтер'єр природним світлом і дозволяє відвідувачам під час переходів постійно бачити навколишній ліс та озеро.

Розподіл функцій за корпусами організовано в такий спосіб:

Перший корпус є продовженням вхідної групи. Він представляє собою верхній рівень просторого двосвітного атриуму, звідки відкривається вид на вестибюль першого поверху. Цей блок забезпечує вертикальний зв'язок між рівнями будівлі.

Другий корпус відведено під зимову оранжерею з суцільним застеленням стін та покрівлі. Цей простір працює як цілорічний елемент сенсорної терапії, де пацієнти можуть контактувати з різноманітними видами рослин у комфортному мікрокліматі.

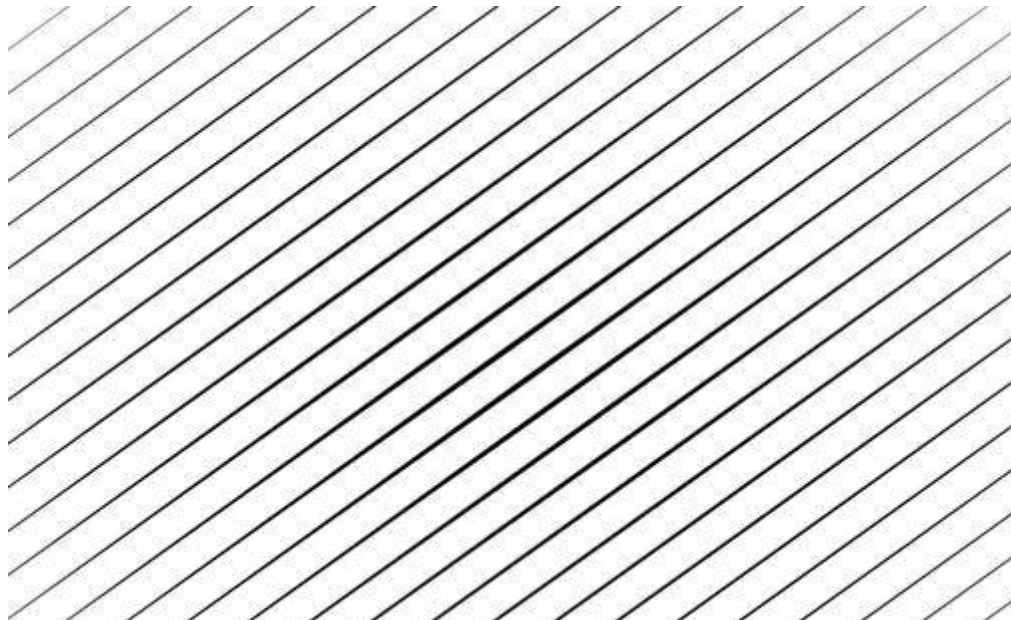

Рис.4.2. План другого поверху

Третій корпус (центральный) є найбільшим за площею об'ємом у структурі будівлі. Тут зосереджено головне функціональне ядро закладу — спеціалізовані приміщення для проведення сеансів сенсорної терапії, обладнані відповідно до сучасних медико-психологічних вимог.

Четвертий корпус займає буфетна зона (лікувально-профілактичне харчування). Блок розрахований на відпочинок, споживання фіто-коктейлів та здорової їжі, маючи зручний зв'язок із терапевтичними зонами.

П'ятий корпус виконує роль автономного вестибюльного вузла. У ньому розташована лаунж-зона (простір для відпочинку) та окрема рецепція для реєстрації гостей, які проживають у паркових готельних будиночках на території центру.

Усі п'ять блоків пов'язані єдиним горизонтальним комунікаційним коридором-галереєю. Проектні рішення другого поверху забезпечують повну безбар'єрність, комфортне пересування та чітке розділення потоків людей за їхніми потребами.

Планувальна структура третього поверху повторює просторову схему другого рівня і розвиває концепцію каскадної будівлі. Верхній ярус комплексу поєднує в собі лікувально-консультативні, управлінські та відкриті рекреаційні простори.

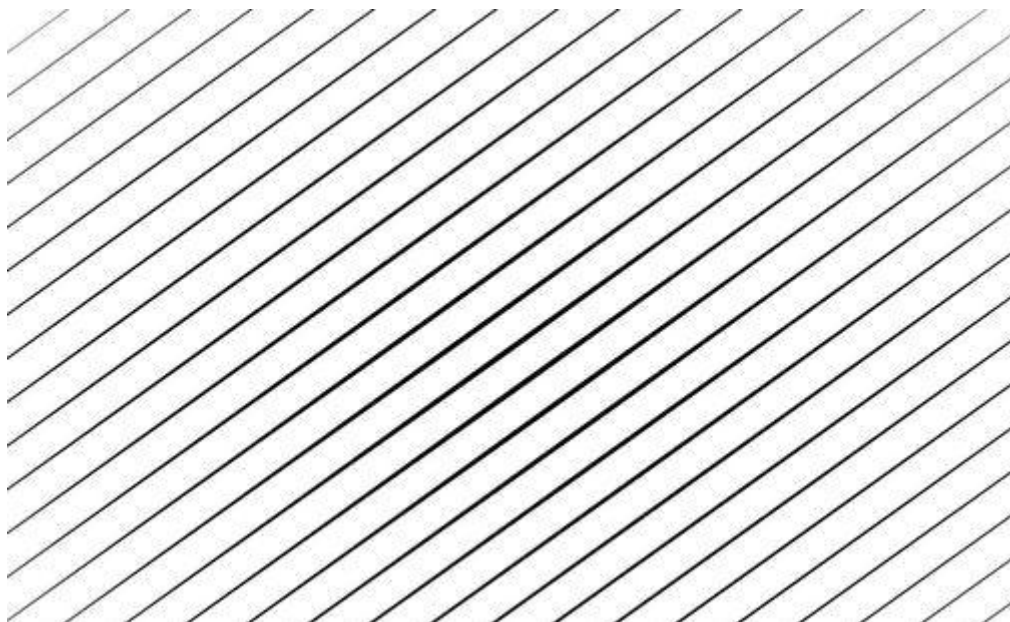

Рис.4.3. План третього поверху

Функціональне наповнення третього поверху включає такі блоки та зони:

Адміністративний блок: відокремлена зона, де розташовані робочі кабінети керівництва, кабінети персоналу, архів та кімнати для нарад. Розміщення адміністрації на верхньому рівні забезпечує їй необхідну тишу та автономність від основних потоків відвідувачів.

Медико-психологічний блок: містить індивідуальні кабінети психологів, психотерапевтів, а також додаткові спеціалізовані кімнати сенсорної терапії. Таке сусідство дозволяє фахівцям чергувати консультації із практичними заняттями.

Атріумний простір: частина поверху виконана у вигляді внутрішніх балконів та галерей, з яких відкривається верхній панорамний вигляд на двосвітну зимову оранжерею другого поверху. Це рішення покращує освітленість коридорів та створює єдиний візуальний зв'язок із зеленою зоною.

Експлуатовані тераси: важливим елементом поверху є дві великі відкриті тераси, що з'явилися завдяки каскадній формі будівлі на схилі. Вони

облаштовані як безпечні оглядові та лікувальні майданчики під відкритим небом. Тераси використовуються для кліматотерапії, групових занять психоемоційного розвантаження, медитацій та відпочинку пацієнтів на свіжому повітрі з краєвидом на ліс та озеро.

Завдяки збереженню коридорної системи та наявності ліфтових вузлів, третій поверх повністю інтегрований у загальну схему безбар'єрного руху будівлі, забезпечуючи зручний доступ до всіх кабінетів та лікувальних зон.

5. ДИЗАЙН ІНТЕР'ЄРУ

Дизайн інтер'єру спеціалізованої кімнати сенсорної терапії, що розташована на другому поверсі, повністю підпорядкований ідеї екологічності, максимального зв'язку з природою Пущі-Водиці та безпеки відвідувачів. Головна мета простору: м'яка стимуляція органів дотику через взаємодію з різноманітними натуральними фактурами, текстурами та матеріалами.

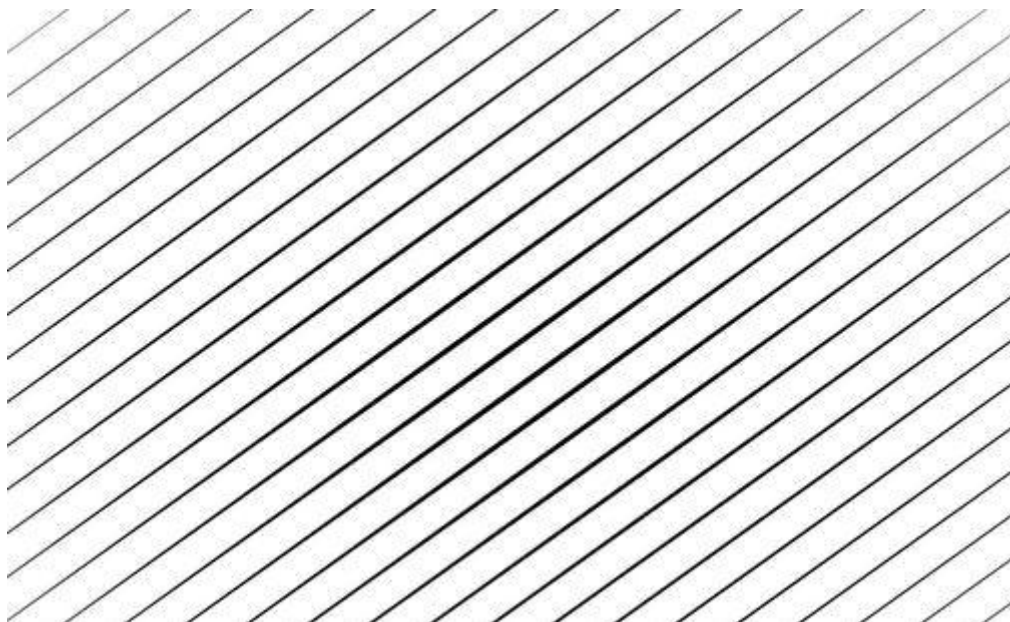

Рис.5.1. План кімнати сенсорної терапії

Колірна палітра кімнати побудована на спокійних, природних відтінках, які не перевантажують зоровий аналізатор: базовий колір невибіленого льону, м'які трав'янисті, пісочні та глибокі деревні тони. Важливим композиційним елементом інтер'єру є велике панорамне вікно з видом на озеро Двірець. Воно

візуально розширює межі кімнати, впускає багато м'якого денного світла та створює заспокійливий природний фон для терапевтичних занять.

Оздоблення поверхонь та тактильні зони:

Стіни: Для облицювання стін використано рідкі бавовняні шпалери та панелі з натуральної пробки, які є приємними й теплими на дотик. Одна зі стін повністю відведена під інтерактивне тактильне панно. Воно складається з великих сегментів, заповнених різними природними матеріалами: гладкою річковою галькою, шліфованими спилами сосни різного діаметру, м'яким стабілізованим мохом та плетінням із ротангу й джуту. Пацієнти можуть торкатися цих елементів, вивчаючи різницю між холодним, теплим, шорстким та гладким.

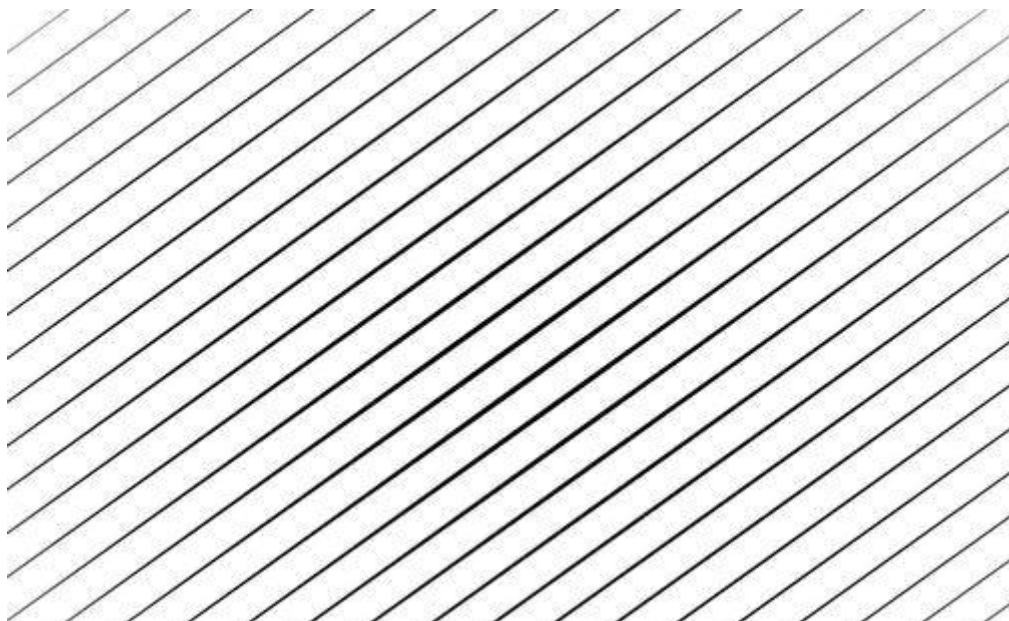

Рис.5.2. Розгортки стін кімнати сенсорної терапії

Підлога: Покриття підлоги виконане з натуральної масивної дошки (модрина або дуб) з вираженою текстурою річних кілець, обробленої екологічною олією-воском. По центру кімнати організовано інтегровану в підлогу «тактильну стежку» для ходьби босоніж. Вона складається зі змінних касет із різним наповненням: морським піском, округлим камінням, кокосовою коїрою та м'якими текстильними елементами, що дозволяє тренувати чутливість стоп.

Стеля: Стеля оздоблена акустичними ламелями з натурального дерева, які м'яко розсіюють світло від прихованих світлодіодних стрічок. Оскільки пряме яскраве світло заборонене в сенсорних кімнатах, все освітлення є приглушеним, теплим та відбитим.

Меблі та обладнання:

Усі меблі мають плавну, обтічну форму без гострих кутів задля безпеки відвідувачів та виготовлені виключно з масиву дерева і гнутої фанери.

У зоні біля вікна, звідки відкривається вид на озеро, розташовані м'які безкаркасні крісла-мішки, наповнені дрібними гранулами, що делікатно приймають форму тіла та створюють ефект легкого обійму (глибокого тактильного тиску). Оббивка цих крісел виконана з натурального грубого льону та фактурного велюру. Також у кімнаті передбачено спеціальний терапевтичний стіл із нішами для занять із кінетичним піском, глиною, сухим басейном із дерев'яними кульками та природними матеріалами для розвитку дрібної моторики.

6. КОНСТРУКТИВНЕ РІШЕННЯ

Несучий остов триповерхової будівлі центру вирішено за монолітною залізобетонною каркасною системою. Об'ємно-просторова схема споруди розроблена з урахуванням посадки на ділянці зі складним рельєфом та каскадного розподілу функціональних блоків. Нижній рівень комплексу частково врізаний у схил, що дозволяє йому функціонувати в якості цокольного поверху. Загальна просторова стійкість, геометрична незмінність та жорсткість залізобетонного каркаса забезпечуються жорстким з'єднанням колон із дисками міжповерхових перекриттів, а також облаштуванням монолітних вертикальних діафрагм жорсткості у зонах комунікаційних вузлів.

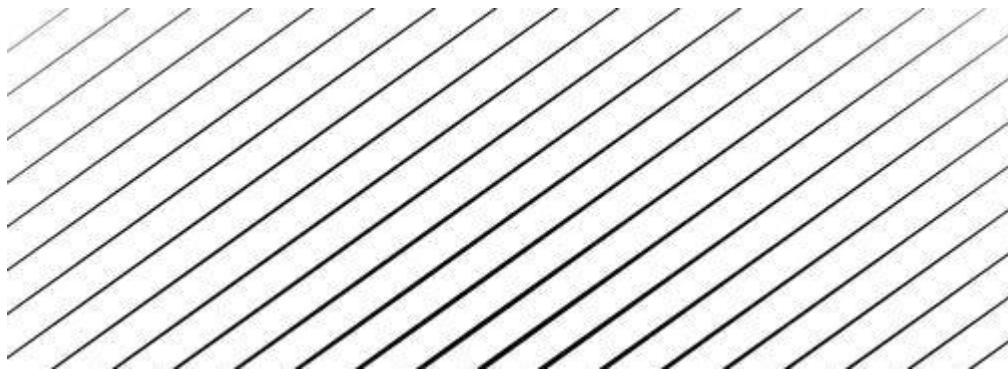

Рис. 6.1. Поперечний розріз будівлі 1-1

Фундаментна система

Вибір типу підземних конструкцій зумовлений непростими інженерно-геологічними характеристиками майданчика, значним перепадом висот на укосі та високим рівнем підземних вод через близькість акваторії ставка Двірець. Проєктом прийнято пальовий тип фундаменту, об'єднаний зверху суцільною монолітною залізобетонною ростверковою плитою. Точні геометричні параметри пального поля та товщина плити розраховані на основі геологічних вишукувань та несучої здатності шарів ґрунту. Для надійного захисту заглиблених приміщень першого поверху від капілярної та поверхневої вологи передбачено комплекс гідроізоляційних робіт (горизонтальна та вертикальна обмазувально-рулонна ізоляція), а також закладання кільцевого дренажу по контуру споруди.

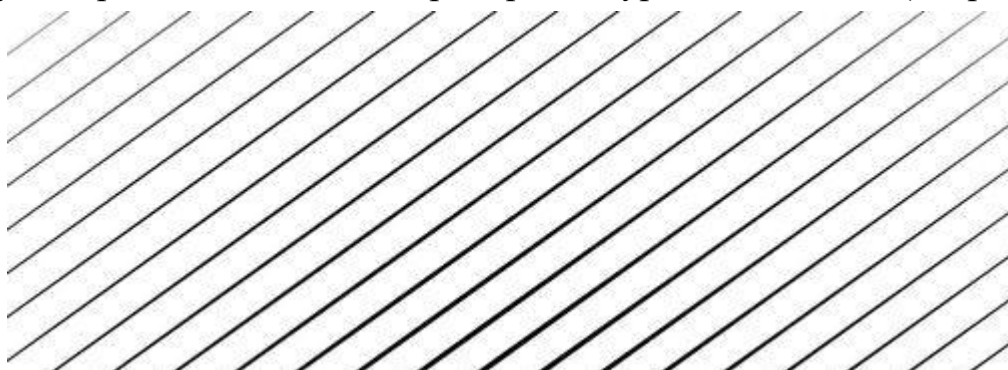
Вертикальний каркас споруди

Сприйняття основних вертикальних навантажень від вище розташованих поверхів та їх передачу на підземну плиту виконують колони з монолітного залізобетону. Роль вертикальних зв'язків та елементів жорсткості виконують також монолітні залізобетонні стіни ліфтових шахт та внутрішніх евакуаційних сходів. На ділянках безпосереднього примикання першого поверху до земляного схилу запроєктовано масивні залізобетонні підпірні стіни, які стримують тиск ґрунту.

Частина заглибленого першого поверху відведена під захисну споруду цивільного захисту (укриття). Огороджувальні конструкції та перекриття цієї зони розраховані на підвищені експлуатаційні та аварійні навантаження відповідно до чинних будівельних норм щодо об'єктів подвійного призначення.

Міжповерхові перекриття

Горизонтальні диски перекриттів виконані у вигляді монолітних безбалкових залізобетонних плит. Працюючи як єдина конструктивна система разом із вертикальним каркасом, вони гарантують рівномірний розподіл зусиль та дозволяють створити вільне планування внутрішніх приміщень на другому та третьому поверхах. У місцях, де через архітектурні особливості (наприклад, над

басейном чи великими залами) утворюються великі прольоти, передбачено локальне збільшення товщини плит або додаткове армування згідно з конструкторським розрахунком.

Рис. 6.2. Поперечний розріз будівлі 2-2

Конструкція даху та покрівлі

Верхнє покриття будівлі є плоским, обладнаним внутрішніми водостічними лійками для відведення дощових вод. Покрівельний пиріг укладено поверх несучої залізобетонної плити і складається з пароізоляції, ефективного шару теплоізоляції (згідно з розрахунками енергоефективності), полімерної гідроізоляційної мембрани та захисно-фільтрувальних шарів. Покрівля переважно є неексплуатованою та використовується лише для розміщення та обслуговування вентиляційних та інженерних систем комплексу. Вихід на дах організовано безпосередньо з головної сходової клітки.

Зовнішні стіни та фасадні системи

Огороджувальні стіни по периметру будівлі вирішені за принципом навісного вентиляованого фасаду. Несуча частина стін утеплюється плитами з гідрофобізованої мінеральної вати. Для зовнішнього декоративного оздоблення застосовано комбінацію сучасних та екологічних матеріалів: текстурований архітектурний бетон, довговічну клінкерну цеглу, великі площі скління та ділянки зі склоблоків.

Внутрішнє розпланування (перегородки)

Не несучі внутрішні стіни та міжкімнатні перегородки зводяться за двома технологіями:

у кімнатах з підвищеними вимогами до вологості чи звукоізоляції (СПА-зона, кабінети психологів) застосовано легкі стінові блоки (піно- або газоблоки);

для решти кабінетів та допоміжних приміщень використовуються збірні каркасно-обшивні конструкції з металевих профілів та гіпсокартонних листів (ГКЛ), що дозволяє легко трансформувати простір за потреби.

Сходи та ліфтові вузли

Для пересування між рівнями закладу запроєктовано сходові марші разом із майданчиками, які виготовляються з монолітного залізобетону під час зведення каркаса. Для забезпечення безбар'єрності встановлено сучасний пасажирський ліфт. Металеві поручні та захисні огороження сходів розроблені з урахуванням інклюзивних вимог для безпечного руху маломобільних груп населення.

Світлопрозорі конструкції та оранжерея

Великі вітражні прорізи та вікна першого і другого поверхів засклені двокамерними енергозберігаючими склопакетами, вмонтованими в міцні алюмінієві профілі. Застосування вставок зі склоблоків у громадських просторах дозволяє наповнити коридори м'яким розсіяним світлом і створює оригінальний художній ефект. Окремий блок другого поверху — зимова оранжерея — являє собою полегшену просторову конструкцію з алюмінієвого профільного каркаса та загартованого скла з високим коефіцієнтом світло пропускання.

Вузли та розріз по стіні

7. ІНЖЕНЕРНЕ ОБЛАДНАННЯ

7.1. Теплогазопостачання і вентиляція

Проектні рішення з опалення, вентиляції та мікроклімату Центру сенсорної терапії розроблені з урахуванням високих вимог до енергоефективності, екологічності (відповідно до загальної еко-концепції будівлі) та комфорту пацієнтів.

Теплопостачання та джерела тепла

Оскільки будівля розташована у рекреаційній зоні Пущі-Водиці, для збереження чистоти повітря пряме спалювання газу на майданчику мінімізовано або повністю замінено екологічними рішеннями. Основним джерелом тепла для систем опалення, гарячого водопостачання та підігріву басейнів є автономний тепловий пункт (ТП), розташований на першому поверсі.

Для гарячого водопостачання (ГВП) та потреб кухні буфету передбачено використання комбінованої системи: підключення до екологічного зовнішнього джерела або встановлення теплових насосів типу «повітря-вода», які використовують відновлювану енергію та інтегруються в загальну інженерну мережу.

Система опалення

У будівлі запроєктовано комбіновану систему опалення, яка розділена на кілька незалежних контурів для гнучкого регулювання температури:

Підлогове опалення (водяна тепла підлога): влаштовується у вхідному двосвітному атріумі, по всьому контуру СПА-зони (роздягальні, обхідні доріжки басейнів) та в кімнатах сенсорної терапії на другому поверсі. Це забезпечує високий тактильний комфорт для пацієнтів, які ходять босоніж.

Радіаторне опалення: у кабінетах психологів, адміністрації та в готельних будиночках встановлюються сучасні приховані або дизайнерські залізобетонні/металеві радіатори з терморегуляторами, що дозволяє індивідуально налаштовувати тепловий режим.

Вентиляція та кондиціювання повітря

Для забезпечення чистим повітрям у будівлі передбачено припливно-витяжну вентиляцію з механічним спонуканням. Щоб зменшити витрати енергії, всі головні вентиляційні установки обладнані рекуператорами — пристроями, які забирають тепло від вихідного брудного повітря і підігрівають ним свіже припливне повітря.

Враховуючи різне призначення приміщень, вентиляція розділена на автономні системи:

СПА-зона та басейни: тут встановлюється спеціальна припливно-витяжна система з функцією осушення повітря. Вона підтримує постійну вологість (не вище 60-65%), запобігає утворенню конденсату на великих панорамних вікнах, що виходять на озеро Двірець, та усуває запахи хлору чи термальних зон.

Зимова оранжерея: виділена в окрему кліматичну зону на другому поверсі. Автоматика підтримує особливий температурно-вологісний режим, необхідний для росту рослин, за допомогою дрібнодисперсного зрошення (туманоутворення) та регульованого провітрювання.

Кімнати сенсорної терапії та кабінети: повітря подається через приховані стельові дифузори з мінімальною швидкістю, щоб уникнути протягів та шуму, які можуть відволікати пацієнтів від лікувального процесу. Для літнього періоду передбачено систему кондиціонування повітря (VRF-систему).

Підземний паркінг та укриття: паркінг обладнано потужною витяжною вентиляцією для видалення вихлопних газів та системою димовидалення. В укритті на першому поверсі запроєктовано окрему систему фільтровентиляції, яка здатна працювати у режимі чистої вентиляції та режимі фільтрації у разі надзвичайних ситуацій.

Всі повітроводи у житлових та лікувальних зонах прокладаються за підвісними стелями та мають звукоізоляційне покриття, щоб робота вентиляторів не порушувала тишу в центрі.

7.2. Водопостачання, водовідведення і опалення

Система водопроводу забезпечує подачу води необхідної якості до всіх точок будівлі: кабінетів терапії, готельних будиночків, їдальні та блоку водолікування.

Джерело та ввід води: Водозабезпечення комплексу передбачено від існуючої селищної мережі або через власну артезіанську свердловину, що гарантує високу якість питної води. На вводі в будівлю (на першому поверсі) облаштовується водомірний вузол та станція багатоступеневого очищення й знезараження води за допомогою ультрафіолетових установок.

Господарсько-питний та протипожежний водопровід: Мережу розведено по будівлі з використанням довговічних полімерних труб, що прокладаються приховано у підлозі та технічних шахтах. Для забезпечення стабільного тиску на верхніх поверхах встановлюється малощумна насосна станція. Протипожежний водопровід обладнується пожежними кран-комплектами в коридорах, паркінгу та укритті.

Гаряче водопостачання (ГВП): Приготування гарячої води відбувається в тепловому пункті на першому поверсі через ємнісні бойлери-накопичувачі. Для миттєвої подачі гарячої води в душові СПА-зони та кабінети запроектовано циркуляційний контур, який підтримує постійну температуру в системі та заощаджує воду.

Водо підготовка басейнів: Головний та гідро масажний басейни першого поверху мають повністю замкнену, незалежну систему циркуляції. Вода з басейнів постійно проходить через піщані фільтри, системи озонування та автоматичного контролю рівня рН, після чого підігрівається через теплообмінники ТП до комфортних температур.

Водовідведення (Каналізація)

Відведення стічних вод із території комплексу розділено на три окремі самотпливні системи, що дозволяє уникнути перевантаження мереж:

Побутова (господарсько-фекальна) каналізація: Збирає стоки від санвузлів, душових кімнат першого-третього поверхів та готельних будиночків. Мережу

змонтовано зі звукоізоляційних пластикових труб. Зібрані стоки відводяться в очисні споруди або міську каналізаційну мережу. Для санвузлів підземного поверху та укриття, які знаходяться нижче рівня землі, передбачено локальну автоматичну насосну установку перекачування стоків.

Виробнича (технологічна) каналізація: Призначена для відведення води під час періодичного спорожнення та промивки фільтрів басейнів СПА-зони, а також стоків від харчоблоку (буфету). Вода з кухні перед скиданням обов'язково проходить через сепаратор жиру (жировловлювач).

Дощова (злизова) каналізація: Збирає воду з плоских дахів будівлі через систему внутрішніх водостічних лійок, які обладнані електричним підігрівом для зимового періоду (проти замерзання). Злизові стоки з підземного паркінгу проходять через бензо-оливовловлювач перед випуском, щоб захистити екосистему навколо озера Двірець від забруднення нафтопродуктами.

Система опалення

Опалювальний комплекс будівлі розрахований на створення індивідуального мікроклімату в різних функціональних зонах та інтегрований у загальну архітектуру будівлі, введеної в рельєф.

Тепловий пункт: Усі контури опалення керуються з центрального теплового пункту на першому поверсі. Система обладнана автоматикою, яка реагує на зміни погоди на вулиці (погодне регулювання), знижуючи або підвищуючи температуру теплоносія в будівлі.

Підлогове опалення (низькотемпературний контур): Водяна тепла підлога є основним типом опалення для приміщень із високою вологістю (СПА, роздягальні, зони басейнів), а також для кімнати тактильної та сенсорної терапії. Це унеможливорює появу протягів, рівномірно прогріває повітря по висоті та забезпечує приємне відчуття тепла для босих ніг.

Радіаторне опалення (високотемпературний контур): Використовується в адміністративних кабінетах, кімнатах психологів та технічних зонах. Опалювальні прилади (компактні радіатори або внутрішньопідлогові конвектори вздовж великих панорамних вікон) оснащені автоматичними

термостатичними клапанами. Відвідувачі чи персонал можуть самостійно виставити комфортну температуру у своєму приміщенні.

8. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Усі проєктні рішення комплексу розроблені у чіткій відповідності до чинних будівельних, санітарних та екологічних норм. Оскільки об'єкт поєднує медико-реабілітаційні функції, зони відпочинку та розташований у курортній лісовій зоні Пущі-Водиці, особлива увага приділена безпеці людей та збереженню унікального природного середовища.

Безпека пацієнтів, персоналу та мешканців готельних будиночків забезпечується комплексом інженерно-технічних заходів, які враховують архітектурні особливості триповерхової будівлі, введеної в рельєф. Оскільки центр призначений для реабілітації, всі пішохідні маршрути, сходи, тераси третього поверху та доріжки до ставка Двірець і пірса обладнані надійними захисними огороженнями й поручнями. Покриття підлоги в коридорах, кімнатах сенсорної терапії та особливо на обхідних доріжках басейнів у СПА-зоні виконано з неслизьких екологічних матеріалів для запобігання травматизму.

Для обслуговуючого персоналу, включаючи працівників харчоблоку, операторів очисних систем басейнів та теплового пункту, передбачено облаштування робочих місць з оптимальним рівнем природного й штучного освітлення. Усі вентиляційні та насосні установки ізольовані у технічних приміщеннях першого поверху зі звукоізоляційним оздобленням, що унеможливорює шкідливий вплив шуму та вібрації на людей.

Заглиблена в рельєф частина першого поверху спроектована як захисна споруда подвійного призначення. Це укриття має автономне освітлення, окрему систему вентиляції з фільтрацією повітря, запаси питної води та прямі евакуаційні виходи, що гарантує безпеку під час надзвичайних ситуацій. Сама будівля та готельні будиночки додатково обладнуються автоматичною системою пожежної сигналізації, датчиками диму та системою оповіщення. По периметру головного корпусу влаштовано кільцевий пожежний проїзд для вільного доступу

рятувальної техніки до будь-якого фасаду, а в підземному паркінгу запроектовано автоматичне водяне пожежогасіння та димовидалення.

Розташування центру поруч із річкою Коноплянкою та ставком Двірець вимагає безкомпромісного захисту навколишнього середовища від антропогенного навантаження. Архітектурне рішення будівлі з каскадним заглибленням першого поверху в схил дозволило звести до мінімуму земляні роботи та зберегти природну пластику пагорба. Під час будівництва та благоустрою території, включаючи облаштування бічного терапевтичного саду та доріжок, передбачено максимальне збереження існуючих вікових сосен та інших лісових насаджень.

Уся капітальна забудова головного корпусу та модульні готельні будиночки винесені за межі прибережної захисної смуги ставка Двірець і розташовані понад 60 метрів від зрізу води. Прогулянкова зона біля води та пірс споруджуються виключно з екологічних матеріалів, таких як натуральне дерево та терасна дошка без хімічного просочення, що унеможливорює забруднення води. Усі технічні та дощові стоки проходять ретельну підготовку перед скиданням. Нафтопродукти та бруд зі зливової каналізації підземного паркінгу та наземної стоянки вловлюються спеціальними сепараторами. Стоки з кухні буфету проходять через жировловлювачі, а вода з басейнів СПА-зони скидається в загальну мережу лише після повної нейтралізації хімічних реагентів, які використовувалися для її дезінфекції.

На території господарського двору, який надійно ізолюваний від рекреаційних зон ландшафтними екранами, облаштовується майданчик для роздільного збору побутового сміття, вивезення якого здійснюється регулярно за договорами. Завдяки використанню теплових насосів та сучасних систем вентиляції з рекуперацією тепла, центр споживає мінімум палива. Відсутність традиційної котельні на твердому чи рідкому паливі гарантує повну відсутність викидів шкідливих газів і сажі в атмосферу Пущі-Водиці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лінда С.М. Архітектурне проектування громадських будівель і споруд: Навчальний посібник. Друге видання, виправлене і доповнене. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013-644с.
2. Король В.П. Архітектурне проектування житла: навч. посібник. Київ: ФЕНІКС, 206. 208с.
3. Гетун Г.В. Архітектура будівель та споруд. Книга 1. Основи проектування.- Київ: 2012 – 380с.
4. Куліков М.П., Плоский В.О., Гетун Г.В. Конструкції будівель і споруд. Книга 1: підручник/ за ред. Гетун Г.В. Київ: Ліра-К, 2021 – 816с.
5. Основи дизайну архітектурного середовища: Підручник/ Тімохін В.О., Шебек Н.М., Малік Т.В. та ін. – К. КНУБА 2010 – 400с.
6. Сучасні тенденції в дизайні архітектурного середовища / Олійник О.П. // Сучасні проблеми архітектури та містобудування: наук.-тех. зб. – Вип. 60. – Київ: КНУБА, 2021. – С. 145-152.
7. Проектування багатофункціональних культурно-видовищних та мистецьких центрів: методичні вказівки до виконання дипломних робіт бакалаврів / Уклад.: Ковальська Г.Л., Клименко М.В. – К.: КНУБА, 2022. – 48с.
8. Основи та фундаменти. Навчальний посібник. / Корнієнко М.В. – К.: КНУБА. 2009. – 150с.
9. Мхайкл Х.Х. Сучасні проблеми становлення реабілітаційного центру. Ретроспективний огляд і досвід зарубіжних країн // Український журнал будівництва та архітектури, 2021. – No 4 (004). – С. 66-77.
10. ДБН В.2.2-10:2022 "Заклади охорони здоров'я. Основні положення"
11. ДБН В.2.2-18:2007 "Заклади соціального захисту населення" Актуалізований текст в останній редакції із змінами, внесеними Зміною No 1, Зміною No 2 та Зміною No 3
12. ДБН В.2.2-40:2018 "Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення". Актуалізований текст в останній редакції із змінами , внесеними Зміною No 1 та Зміною No 2

13. ДБН В.2.2-5:2023 "Захисні споруди цивільного захисту". Актуалізований текст в останній редакції із змінами, внесеними Зміною No1 та Зміною No2
14. ДБН Б.2.2-12:2019 "Планування та забудова територій" Актуалізований текст в останній редакції із змінами, внесеними Зміною No 1
15. ДБН В.1.1-7:2016 "Пожежна безпека об'єктів будівництва. Загальні вимоги"
16. ДБН В.2.2-9:2018 "Громадські будинки та споруди. Основні положення" із Зміною No1
17. ДБН В.2.2-13-2003 "Спортивні та фізкультурно-оздоровчі споруди" зі Зміна No1
18. ДБН В.2.2-16-2019 "Культурно-видовищні та дозвіллієві заклади."
19. ДБН В.2.2-25:2009 "Підприємства харчування (заклади ресторанного господарства)" із Зміною No 1 та Зміною No 2
20. ДБН В.2.6-98:2009 «Бетонні та залізобетонні конструкції»
21. ДБН В.1.1-12:2014 «Будівництво у сейсмічних районах України»
22. ДБН В.2.5-67:2013 «Опалення, вентиляція та кондиціонування»
23. ДБН В.2.5-64:2012 «Внутрішній водопровід та каналізація»
24. ДБН В.2.6-31:2021 «Теплова ізоляція та енергоефективність будівель»
25. ДБН В.1.2-11:2021 «Основні вимоги до будівель і споруд. Енергозбереження»
26. Національний реабілітаційний центр НЕЗЛАМНІ (Unbroken) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://unbroken.org.ua/ua>
27. Оздоровчо-рекреаційний комплекс «Косино» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://kosino.ua/>
28. Аквапарк «Мавка» – Буковель [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://aquapark.bukovel.com/>
29. Оновлення Київського обласного центру ментального здоров'я / ONOVA [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://onova.org.ua/projects/onovlennia-kyivskoho-oblasnoho-tsentr-mentalnoho-zdorovia>

30. Центр надання адміністративних послуг м. Харкова / Проєктний офіс реформ Харкова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ppr.kharkiv.ua/ua/centr-predostavleniya-administrativnyh-uslug-g-harykova>
31. Оксфорд Медікал Буковель (Поляниця) / Дос.уа [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://doc.ua/ua/klinika/polyanucya/oksford-medikal-bukovel/oksford-medikal-bukovel>
32. UNIT.City – інноваційний парк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://unit.city/>
33. У Вінниці відкрили центр ментального здоров'я мережі «Повернення» / Міністерство охорони здоров'я України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://moz.gov.ua/uk/u-vinnici-vidkrili-centr-mentalnogo-zdorov-ya-merezhi-povernennya>
34. Edem Resort Medical & SPA [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://edemresort.com/>
35. Verholý Relax Park [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://verholý.com/>
36. Caudwell International Children's Centre [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.caudwellchildren.com/cicc/>
37. The Hogeweyk / Dementia Village [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://hogeweyk.dementiavillage.com/>
38. Ontario Shores Centre for Mental Health Sciences [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ontarioshores.ca/>
39. Midpark Hospital / The Crichton [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.crichton.co.uk/businesses/midpark-hospital/>
40. Center for Care of Children in the Autism Spectrum / Architektura & Biznes [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.architekturaibiznes.pl/en/project-center-care-for-children-in-autism-spectrum,16317.html>
41. Catkin Centre and Sunflower House at Alder Hey Children's Hospital / Cullinan Studio / Architecture Today [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://architecturetoday.co.uk/catkin-centre-and-sunflower-house-at-alder-hey-childrens-hospital-cullinan-studio/>

42. The Fuzhou Strait Culture and Art Centre / PES-Architects / ArchDaily [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.archdaily.com/904225/the-fuzhou-strait-culture-and-art-centre-pes-architects>

43. Center for BrainHealth [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://centerforbrainhealth.org/>

44. Lagmansgården Reform School / Frame [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://frameweb.com/project/lagmansgarden-reform-school>

45. The Leaf at Assiniboine Park / Life Grows [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.assiniboinepark.ca/leaf/lifegrows>

